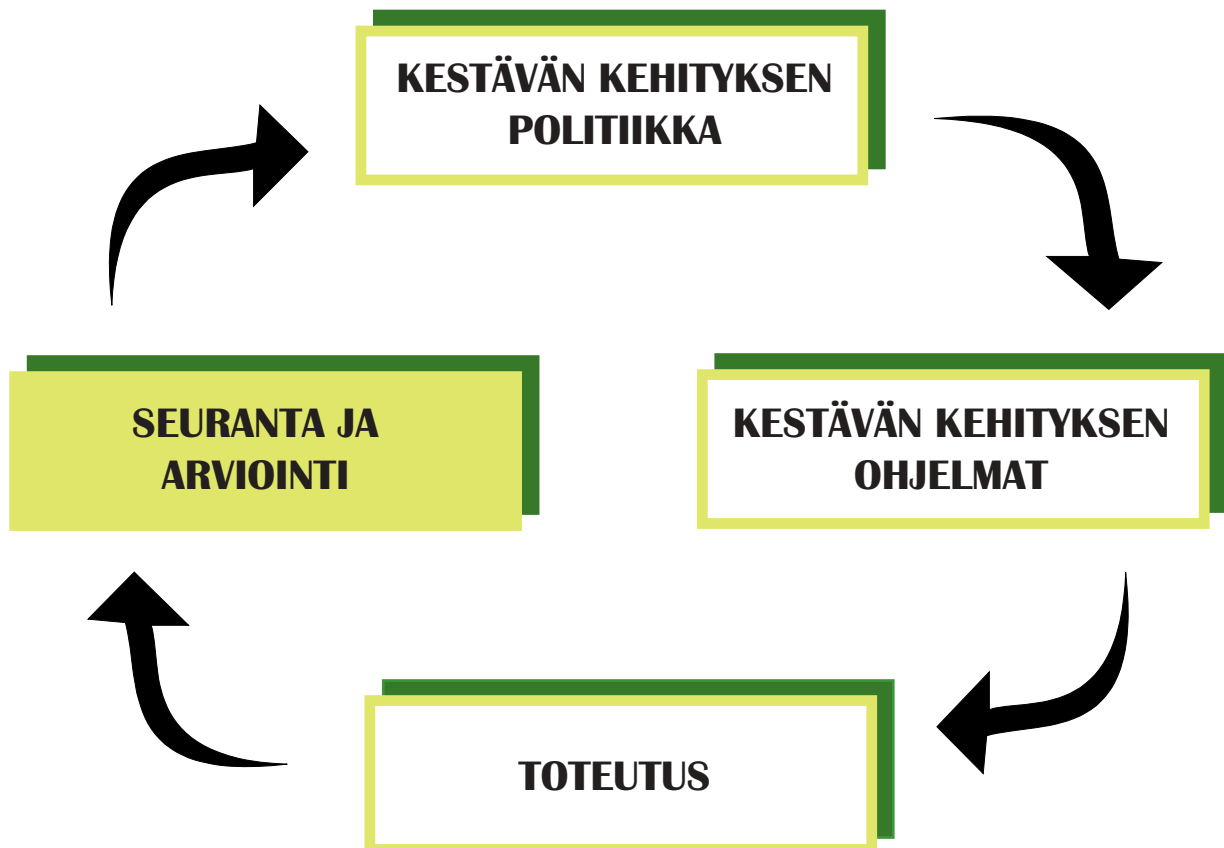

KESTÄVÄN KEHITYKSEN SEURANTARAPORTTI 2001

**Oulun kaupungin kestävän kehityksen
toimintaohjelma**

**KESTÄVÄN KEHITYKSEN
SEURANTARAPORTTI
2001**

OULUN KAUPUNKI
YMPÄRISTÖVIRASTO
JULKAISU 1/2002

SISÄLLYSLUETTELO

Alkusanat	3
Kestävän kehityksen toimintaohjelman seuranta	4
Vuoden 2001 seuranta	4
Kestävän kehityksen politiikka päivitettiin	5
Kestävän kehityksen painopisteet ja niiden toteutus	7
Ympäristötietoisuus	7
Sosiaalinen kestävyys ja henkinen hyvinvointi	14
Maankäyttö	16
Liikenne	20
Energiantuotanto ja kulutus	22
Vesivarat	23
Ympäristökuormitus	24
Kulutus ja jätteet	26
Kestävän kehityksen ohjelmien toteutus kaupunkiorganisaatiossa	28
Sitoutuminen kaupungin kestävän kehityksen politiikkaan	28
Kestävän kehityksen ohjelmat	29
Kestävä kehitys osana suunnittelua ja kehittämistä	31
Kestävän kehityksen asioiden hallinta	37
Sidosryhmäyhteistyö ja vuorovaikutus	38
Yksiköiden näkemykset kestävän kehityksen ohjelmien toteutuksesta	39
Kestävä kehitys osana talousarviota	40
Lopuksi	41

Liitteet

ISSN 1236-5246

Oulun kaupungin painatuskeskus – 2002

Paperi: Painettu pohjoismaisen ympäristömerkin saaneelle paperille

ALKUSANAT

Oulun kaupunginvaltuusto hyväksyi touku-
kuussa 1997 kestävän kehityksen politiikan
ja edellytti ohjelman toteutumisen vuosittaista
seurantaa. Kuntakohtaisen kestävän kehityk-
sen toteutumisen systemaattisessa seurannas-
sa Oulu lieneekin Suomessa pisimmällä, sil-
lä nyt valmistunut seurantaraportti vuodelta
2001 on jo neljäs. Raportti esitetään edellis-
ten vuosien tapaan kaupungin tilinpäätöksen
ja toimintakertomuksen liitteenä.

Toiminnan jatkuvuudesta kertoo myös seuranta-
tavuonna toteutettu kestävän kehityksen poli-
tiikan päivittäminen. Tämänkertaisen seu-
rantaraportin ajankohtaisia kestävän kehityk-
sen asioita ja yhteiskunnallisia sidoksia kä-
sittelevä osio onkin omistettu kaupunginval-
tuuston joulukuussa hyväksymälle "Oulu kas-
vaa kestävästi" -strategia-asiakirjalle. Sama-
na vuonna kuin maailmanlaajuisen kestävän
kehityksen toiminnan aloittaneen Rion koko-
uksen kymmenvuotisjuhlallisuuksia vietetään
Etelä-Afrikassa otsikon RIO +10 alla, käyn-
nistyy meillä Oulussa uuden kestävän kehi-
tyksen politiikan luotsaama aika OULU +5.

Nyt laadittu seurantaraportti on rakenteeltaan
vielä samanlainen kuin edeltäjänsä. Koko kau-
pungin kestävän kehityksen politiikan toteu-
tumista on tarkastelu painopistealueittain esi-
merkien avulla. Hallintokuntien ja liikelai-
tosten kestävän kehityksen ohjelmien toteu-
tumisen seurannassa on toteutuneiden toimen-
piteiden ohella kiinnitetty huomiota ympäris-
töasioiden hallintaan ja ohjelman toimivuus-
teen. Uutena asiana on kirjattu kestävän kehi-
tyksen toiminnallisten tavoitteiden asetta-
minen talousarvioon.

Seurantaraportin laadinnasta ovat vastanneet
ympäristönsuojelusuunnittelija Marketta Kar-
hu ja ympäristönsuojelutarkastaja Heini Iinat-
ti ja se on hyväksytty seurantaryhmässä
28.2.2002. Tiedot eri hallintokunnista on ke-
rätty ympäristöviraston laatiman kyselylo-
makkeen avulla.

Marketta Karhu
ympäristönsuojelusuunnittelija

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TOIMINTAOHJELMAN SEURANTA

Kaupunginhallituksen päätöksen (9.6.1997 § 559) mukaisesti kestävän kehityksen toimintaohjelman seurannasta ja hallintokuntien ohjelmien etenemisen raportoinnista kaupunginvaltuustolle vastaa eri hallintokuntien edustajista nimetty seurantatyöryhmä. Hallintokuntien ohjelmien etenemistä ohjaa ja koordinoi ympäristövirasto. Seurantaraportti esitetään tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen liitteenä.

Seurantaryhmä kokoontui vuonna 2001 kolme kertaa. Seurantaryhmän puheenjohtajana toimii ympäristöjohtaja Pekka Vuononvirta ja sihteerinä ympäristönsuojelusuunnittelija Marketta Karhu.

Seurantaryhmän toiminnalleen asettamien vuoden 2001 toimintatavoitteiden toteutuminen on esitetty kestävän kehityksen politiikan painopisteiden toteutumisen tarkastelun yhteydessä. Lisäksi seurantaryhmä antoi kaupunginhallitukselle lausunnon yleiskaavan suunnitteluvaiheesta IV b ja valmisteli yhteistyössä keskusviraston edustajien kanssa ohjeet kestävän kehityksen toimenpiteiden esittämisestä talousarvion yhteydessä.

Vuoden 2001 seuranta

Hallintokuntien kestävän kehityksen ohjelmien seurannassa on viime vuosina painotettu kestävän kehityksen ohjelman toimivuutta, järjestelmällisyyttä ja ympäristöasioiden hoitamisen hallintaa. Seurannassa on kartoitettu toimiiko kestävän kehityksen asioissa jatkuvan parantamisen periaate vuosittaisine katselmoiteineen ja tavoitteen asetteluineen ja onko kestävän kehityksen ohjelmasta tullut osa normaalia työtä vastuumäärityksineen ja ohjeineen.

Seurantakysely on toistettu lähes samanlaisena kolmen vuoden ajan. Tämä mahdollis-

taa tulosten vertailukelpoisuuden eri vuosien välillä sekä antaa kuvan kestävän kehityksen ohjelmien etenemisestä. Toisaalta samoihin kysymyksiin vastaaminen vuosittain on turhauttanut osaa vastaajista, varsinkin mikäli asia on tuntunut vieraalta. Nähtävissä kuitenkin on, että näiden kolmen vuoden aikana yksiköt ovat oivaltaneet asian ja "oppineet vastaamaan" esitettyihin kysymyksiin. Sisällöltään vastaukset ovat huomattavasti aikaisempaa selkeämpiä ja kattavampia.

Kestävän kehityksen seurantaryhmän toimintatavoitteet 2001

1. Kestävän kehityksen tunnuspiirteet -seminaarisarjan jatkaminen
2. Kestävän kehityksen politiikan päivittäminen
3. Ympäristötietoisuuskampanjan toteuttaminen (Hankinnat ja ympäristö)
4. Seurantaraportin laadinta
5. Henkilökunnan kouluttamisen jatkaminen hallintokuntien ja liikelaitosten tarpeiden ja toiveiden mukaisesti

Kestävän kehityksen seurantaryhmä

Pekka Vuononvirta	Ympäristövirasto, puh.joht.
Marketta Karhu	Ympäristövirasto, siht.
Kirsi Ahlqvist	Oulun Energia
Aila Asikainen	Rakennusvalvonta
Sinikka Hinkula	Liikuntavirasto
Markku Isoaho	Oulun Vesi
Anna-Maria Kantola	Tekninen keskus
Maarit Alikoski	Keskusvirasto
Irja Knuuti	Keskusvirasto
Liisa Kääriä-Fischer	Tekninen keskus
Terttu Lehmikangas	Palolaitos
Antti Määttä	Keskusvirasto
Seppo Saloranta	Opetusvirasto
Jukka Syvävirta	Sosiaali- ja terveysvirasto
Matti Tynjälä	Ympäristövirasto
Risto Vuoria	Kulttuuritoimi

KESTÄVÄN KEHITYKSEN POLITIikka PÄIVITETTIIN

Kaupunginvaltuusto hyväksyi joulukuussa 2001 esityksen kaupungin kestävän kehityksen politiikan päivitykseksi. Uusittu kestävän kehityksen politiikka on edeltäjänsä tavoin strategiatason asiakirja ja kaupungin tahdon ilmaisu siitä, minkälainen elinympäristö asukkaille halutaan tarjota.

Oulu kasvaa kestävästi

Uusittu politiikka on sisällöltään edeltäjänsä jalostuneempi ja sen lähestymistapa on kokonaisvaltaisempi. “Oulu kasvaa kestävästi” –otsikon alla kaupungin kehitystä tarkastellaan kolmen asiakokonaisuuden avulla aikaisemman kahdeksan painopistealueen sijaan.

Ensimmäisen pääkohdan “Asenteet johtavat sitoutumiseen” perusajatuksena on ympäristötietoisuuden ja sen avulla ympäristömyötäisten asenteiden lisääminen. Toinen pääkohda “Olosuhteet luovat mahdollisuudet” perustuu olemassa oleviin elinympäristön reuna-ehtoihin ja kolmannessa pääkohdassa “Toimintatavoilla kohti jatkuvaa parantamista” keskitytään niihin keskeisiin toimintakokonaisuuksiin, joissa tehtävillä valinnoilla ja päätöksenteolla vaikutetaan selkeimmin Oulun ympäristön tulevaisuuteen. Jokaisen kokonaisuuden yhteyteen on kirjattu paikalliset päämäärät ja keinoja päämääriin pääsemiseksi.

Kestävän kehityksen politiikka luo tulevaisuudenkuvan asukkailleen terveellisestä, turvalisesta ja viihtyisästä kaupungista, jonka tavoitteena on ympäristön tilan jatkuva parantaminen, joka ottaa huomioon paikalliset olo-

suhteet ja perinteet ja jonka taloudellinen toimeentulo on vakaalla pohjalla. Kaupungin rooli paikallisena toimijana on keskeinen, ja kestävän kehityksen politiikka on näin myös osa kunnallista suunnittelujärjestelmää.

Kestävän kehityksen politiikka kannustaa kaupungin omaa henkilöstöä ja myös muita tahoja toimimaan ympäristön kannalta vastuullisella tavalla. Oululla on näin kaikki mahdollisuudet olla myös kestävän kehityksen huippuosaaja.

Toteutus ja seuranta kaikkien vastuulla

Oulun kaupungin kestävän kehityksen toimintaohjelman toteutuksen lähtökohtana on käytännön läheisyys. Poliitiikan päivittämisen myötä myös hallintokuntien ja liikelaitosten on aika tarkastella asiaa oman toimintansa kannalta uudelleen.

Aikaisemman käytännön mukaisesti hallintokunnilta ja liikelaitoksilta edellytetään omia konkreettisia toimenpideohjelmia sekä ohjelmien toteutumisen tarkastelua vuosittain lautakuntatasolla. Omien ohjelmiansa ohella hallintokunnat ja liikelaitokset esittävät talousarviossa kestävästä kehitystä koskevat toiminnalliset tavoitteensa.

Kestävän kehityksen seurantaraportti laaditaan vuosittain kaupungin tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen liitteeksi. Talousarvioon kirjattujen kestävän kehityksen toiminnallisten tavoitteiden toteutumista seurataan samoin keinoin kuin muidenkin toiminnallisten tavoitteiden toteutumista.

Valmistelusta vastasi työryhmä

“Oulu kasvaa kestävästi” –asiakirja valmistettiin kaupunginjohtajan asettamassa työryhmässä, jonka tehtävänä oli laatia esitys kaupunginhallitukselle kestävä kehityksen politiikan päivittämiseksi 31.8.2001 mennessä (kaupunginhallitus 2.4.2001 § 324).

Työryhmään kuuluivat Pekka Vuononvirta ympäristövirastosta (puheenjohtaja), Kristiina Anttonen keskusvirastosta, Markku Illikainen Oulun Jätehuollosta, Väinö Jounila tek-

nisestä keskukselta, Seppo Kangas liikuntavirastosta, Risto Kantola Oulun Energiasta, Tapani Mäkikyrö rakennusvalvontavirastosta, Pekka Pasanen opetusvirastosta, Pekka Pesonen Oulun Vedestä, Jukka Syvävirta sosiaali- ja terveystoimesta, Risto Vuoria kulttuuritoimesta sekä Marketta Karhu ympäristövirastosta (sihteeri).

Laadintatyön aloitustilaisuuteen kutsuttiin edustajat kaikista hallintokunnista ja työn aikana työryhmän työtä esiteltiin kestävä kehityksen seurantaryhmälle.

Oulun kaupungin kestävä kehityksen politiikka

OULU KASVAA KESTÄVÄSTI

I Asenteet johtavat sitoutumiseen

II Olosuhteet luovat mahdollisuudet

III Toimintatapavalinnoilla kohti jatkuvaa parantamista

Oulun kaupungin kestävä kehityksen toimintaohjelman pyrkimyksenä on löytää keinot pitkäjänteiselle, kokonaisuuksia tarkastelevalle kehitystyölle, jonka tuloksena Oulu voi tarjota asukkailleen ekologisesti ja taloudellisesti kestävä, sosiaalisesti ja kulttuurisesti monipuolisen kotikaupungin.

Toimintaohjelma luo jatkuvan prosessin, jota tarkennetaan ja täydennetään ja johon kaikki voivat osallistua.

Toimintaohjelma muodostuu

- koko kaupungin toimintaa ohjaavasta kestävä kehityksen politiikasta
- politiikan päämäärät käytännön toimiksi konkretisoivista kestävä kehityksen ohjelmista
- seurannasta ja arvioinnista.

KESTÄVÄN KEHITYKSEN POLITIIKAN PAINOPISTEET JA NIIDEN TOTEUTUMINEN

Oulun kaupungin kestävän kehityksen politiikassa esitetyt painopistealueet ovat sisällyttäen laajoja, ja niihin liittyviä päätöksiä ja erilaisia toteuttamistoimenpiteitä tehdään monella eri taholla ja monessa eri mittakaavassa.

Tässä yhteenvedossa politiikan tavoitteiden toteutumisen tarkastelu on rajattu sellaisiin esimerkkeihin, jotka suoraan tukevat esitettyjä kestävän kehityksen edistämiskeinoja tai edustavat uudentyypisiä toimintamalleja. Useimmat esimerkit ovat myös sellaisia, joissa tarvitaan eri tahojen yhteistyötä - joko kaupunkiorganisaation sisällä tai ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Kestävän kehityksen laaja-alaisuudesta johdettua sitä edistävien toimenpiteiden jaottelu tiettyjen otsikoiden alle ei ole yksiselitteistä. Raportissa kuvatut toimenpiteet onkin pyritty sijoittamaan niiden politiikassa esitettyjen tavoitteiden yhteyteen, mihin ne parhaiten liittyvät.

Esitettyjen esimerkkien määrä on rajallinen, eikä pidä unohtaa, että kestävä kehitys on mukana monessa hallintokunnassa jo perustehävissä ja hallintokuntien vastausten tarkastelun yhteydessä on esitetty listauksia hallintokunnissa toteutuneista erillisistä toimenpiteistä.

Kestävää kehitystä tukevaa toimintaa toteutetaan monin tavoin myös kaupunkiorganisaation ulkopuolella. Näistä toimenpiteistä on mukana joitakin keskeisiä esimerkkejä.

YMPÄRISTÖTIETOISUUS

Politiikan tavoite:

“Kestävän kehityksen toteutuminen Oulussa edellyttää jokaisen päättäjän, työntekijän ja asukkaan sitoutumista. Jokaisen on tunnettava omakohtainen ympäristövästtuunsa, josta syntyy muutos jokapäiväisiin toimintatapoihin ja käyttäytymismalleihin. Muutos ei tapahdu hetkessä, tarvitaan ympäristökasvatusta, -koulutusta ja -valistusta.”

Kertomusvuoden aikana on annettu koulutusta ja toteutettu erilaisia tapahtumia ja kampanjoita sekä kaikille kaupunkilaisille että tiettyille kohderyhmille suunnattuna. Asian tunnetuksi tekemistä edistää hyvien esimerkkien nostaminen julkisuuteen mm. tunnustus-palkintojen avulla. Kestävän kehityksen periaate on esillä myös yhä useammassa eri alojen asiakirjoissa ja ohjeissa.

“Hankinnat ja ympäristö” ympäristötietoisuuskampanjan aiheena

Vuoden 2001 ympäristötietoisuuskampanjan teemaksi Pohjois-Pohjanmaalla valittiin hankinnat ja ympäristö. Oulun kaupunki järjesti aiheeseen liittyvän “Hankinnat ja ympäristö” -seminaari- ja messutapahtuman 2. - 3.10. 2001.

Tavoitteena oli tuoda esille, miksi ja miten hankinnoissa voidaan valita vähemmän ympäristöä kuormittavia tuotteita ja palveluja sekä miten otetaan huomioon tuotteiden koko elinkaarenaikaiset ympäristövaikutukset.

Tietoisuustapahtuman ohjelma alkoi **seminaaritilaisuudella**, jossa käsiteltiin mm. julkisten hankintojen ympäristökysymyksiä sekä EU:n ja kansallista lainsäädäntöä. Seminaarissa kerrottiin myös käytännön kokemuksia ympäristövaikutusten huomioon ottamisesta hankinnoissa.

Seminaari oli osa Oulun kaupungin “Kestävän kehityksen tunnuspiirteet” –seminaarisarjaa ja siihen osallistui 72 kuulijaa Oulun kaupungin eri yksiköistä, lähikunnista, oppilaitoksista ja yrityksistä sekä noin 25 näyttelyleasettajien edustajaa.

Ohjelma jatkui **messutapahtumana**, jossa toimittajat ja tuottajat esittelivät omia ympäristöä vähemmän kuormittavia tuotteitaan ja palveluitaan. Tapahtuma painottui ruokahuollon, siivouksen sekä toimistotarvikkeiden esimerkkeihin. Messujen ohessa tarjolla oli tietoiskuja sekä tavarantoimittajien puheenvuoroja.

Messutapahtumassa vierailleiden tarkkaa määrää on vaikeaa arvioida. Messujen järjestelyistä vastasi Hyötyö Oy.

Tilaisuudessa julkistettiin myös Pohjois-Pohjanmaan ympäristötietoisuustoimikunnan vuoden 2001 **ympäristötietoisuuspalkinnon-saaja**, joka oli raahelainen MOF Masa Oils Finland Oy. Vuoden teeman mukaisesti palkittavaksi etsittiin tuotetta tai palvelua, joka on todellinen vaihtoehto ympäristöä enemmän kuormittavalle tuotteelle.

Koulut ja päiväkodit monessa mukana

Luontokoulu vilkkaassa käytössä

Timosenkosken luontokoulun toimintaa kehitettiin edelleen kaikkien Oulun koulujen ympäristö- ja luontoasioiden oppimisympäristönä. Lukuvuonna 2001 luontokoulun palveluja käytti ohjatusti yli 6000 koululaista 30 eri

Hankinnat- ja ympäristömessuilla olivat esillä mm. lähiruoka ja luomutuotanto.

Kuva: Ympäristövirasto

Metsänistutuspisteellä jokainen koululainen istutti oman mäännyntaimenensa kasvamaan.

Kalimenojan ylitys vaatii taitoa.

Kuvat: Timosenkosken luontokoulu

koulusta. Päiväkotikiikisiä koululla kävi noin 650. Suosio on kasvanut koko koulun olemassaoloajan eikä kevään ja syksyn sesonkiaikoina kaikkia halukkaita voitu ottaa vastaan. Koulujen ja päiväkotien lisäksi luontokoulu ympäristöineen on erilaisten kerhojen ja yhdistysten käytössä sekä suosittu oululaisten perheiden ulkoilukohteena.

Luontokoulun toiminta koostuu eri vuodenaajoille suunnatuista opetussuunnitelmien oppisisältöjen mukaisista ohjelmista. Mukana on mm. talven tutkimista, jäljestämistä ja erilaisista luonnonhavainnointia. Monille koululaisille jo tuttu Rokki-Rotta on saanut seurakseen Nikke-Närhen ja Vilho Viluisen. Timosenkoskella tapahtuvan toiminnan lisäksi on tarjolla “matkalaukkuohjelmia”, jolloin luontokoulun opettaja välineistöineen vierailee eri kouluilla.

Metsänoppimispolku 5. ja 8. luokkalaisille
Syksyllä 2001 ensimmäisen kerran järjestetyille Metsäviikolle osallistui yli 900 koulu-

laista. Timosenkosken maastoon sijoitetun 5 km pituisen metsänoppimispolun seitsemällä toiminnallisella rastilla koululaisia ohjasivat metsäalan osaajat. Metsäviikon toteutuksessa oli mukana 14 metsään liittyvää yhteistyötahoa metsäteollisuudesta metsänhoitoyhdistyksiin, viranomaisiin ja vapaaehtoisjärjestöihin. Tiedon lisäksi yhteistyökumppanit tarjosivat koululaisryhmille linja-autokyydityksen. Metsäviikon sisältö pohjautuu Opetushallituksen ja Suomen metsäyhdistys ry:n kirjaan Metsänoppimispolku, mutta tuskin missään muualla Suomessa viikon toteutuksessa sidosryhmäyhteistyö on onnistunut yhtä hyvin.

Energiansäästö aiheena 9. luokkalaisilla
“Energiaa Pohjois-Suomessa ysiluokkalaisille” - teemapäivillä lokakuussa annettiin energiansäästötietoutta peruskoulujen yhdeksäsluokkalaisille. Oulun Energian vuosittaiseen nyt jo viiden kerran järjestettyyn tapahtumaan osallistui noin 900 Oulun koululaista.

Peikkopolku päiväkotikäisille

Metsän oppimispolun teorian pohjalta kehitettiin päiväkodeille Peikkoseikkailu. Erilaisen opettavien tehtävien ohessa seikkailun aikana oli mahdollista nähdä myös oikea peikko. Seikkailuun osallistui yli 500 lasta 31 päiväkotiryhmästä. Tapahtumaan halukkaita oli huomattavasti enemmän, mutta ohjaajaresurssit asettivat rajan osallistujamäärälle.

Oululainen ympäristökasvatus esillä korke-arvoisessa Metsäakatemiassa

Suomen metsäyhdistys järjestää vuosittain kutsukurssina valtakunnan päättäjille "Metsäakatemia". Tällä kertaa kurssi oli Pohjanmaalla ja sen yhteydessä Hönttämäen koululaiset kertoivat käsityksiään metsästä ja esittelivät "Koululaisten Metsäviikon" oululaisena mallina nuorten metsätietouden lisäämiseksi.

Kouluilla kansainvälistä ympäristöyhteistyötä

Timosenkosken luontokoulu osallistui kansainväliseen ENSI (Environment and School Initiatives) ympäristökasvatusprojektiin vuosina 2000-2001. Tavoitteena hankkeessa oli kehittää koulun oppimisympäristöjä paremmin erilaisten opetusmenetelmien käyttöön sopiviksi. Timosenkosken luontokoulu sai Itävallassa pidetyssä konferenssissa laajaa huomiota monipuolisesta opetustarjonnasta ja kunnan eri hallintokuntien hyvästä yhteistyöstä oppimisympäristön rakentamisessa.

Myös useat muut Oulun koulut ovat mukana kansainvälisissä ympäristöasioihin liittyvissä projekteissa. Esimerkkeinä mainittakoon Herukan koulun Comenius projekti "Vesi ennen, nyt ja tulevaisuudessa" ja Oulun lyseon lukion "Vesiprojekti". Kajaanintullin koulussa teemana on "Ilmastoalojen vaihtelu eri osissa Eurooppaa".

Kuva: Timosenkosken luontokoulu

Letonniemen luonnonsuojelualueesta multimedia

Ammattikorkeakoulun opiskelija Satu Koivikko teki opinnäytetyönään multimediaesityksen Letonniemestä. Ohjelmassa on kahdeksan pääosaa ja yhteensä 112 avautuvaa näyttöä, joiden välillä voi liikkua ja joihin useimpiin liittyy joko puhetta tai lintujen ääniä. Mukana on myös tehtäviä. Multimedia on tehty ei-kaupalliseen käyttöön yhteistyössä Company M:n, Rajakylän ala-asteen ja ympäristöviraston kanssa.

Yliopisto-opiskelijoille ympäristöopas

Oulun yliopiston ylioppilaskunnan ympäristöjaos julkaisi opiskelijan ympäristöoppaan. Oppaassa käsitellään ympäristömme muutoksia, asumiseen ja liikkumiseen liittyviä kysymyksiä sekä henkilökohtaisia valinnanmahdollisuuksia ympäristön huomioon ottamiseksi. Oppaan sisältö on monipuolinen, ja mukana on myös keskeisiä yhteystietoja ja kirjallisuusviitteitä.

Kaupungin kestävän kehityksen tunnustuspalkinto Tervatulli Oy:lle

Oulun kaupunginhallitus myönsi kestävän kehityksen tunnustuspalkinnon hyötyjätteiden kierrätystoimintaa harjoittavalle Tervatulli Oy:lle ansiokkaasta ja esimerkillisestä kestävän kehityksen periaatteet huomioon ottavasta toiminnasta. Toiminnassa toteutuvat kestävän kehityksen ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen ulottuvuus.

Tervatulli Oy aloitti hyötyjätteiden kierrätystoiminnan vuonna 1997. Nykyisin toiminta käsittää sähkö- ja elektroniikkamateriaalin sekä lasin kierrätyksen, rakennusten purkutyon lajitteluperiaatetta noudattaen, konepajatoiminnan, rakennustoiminnan sekä kotipalveluiden tarjonnan.

Tervatulli Oy on ns. sosiaalinen yritys, jonka

omistaa Oulun Kuurojen Yhdistys ry. Yritys työllistää heikosti työmarkkinoille sijoittuvia kuuroja ja muita vajaakuntoisia henkilöitä. Toiminnallaan Tervatulli Oy on pienentänyt Oulun kuurojen työttömyysasteen 40 prosentista 5-6 prosenttiin.

Tervatulli Oy:n toiminta on monipuolista ja käytännönläheistä. Yhtiön yritysideoilla on ollut kysyntää sekä muualla Suomessa että Suomen rajojen ulkopuolella.

Kestävä kehitys mukaan rakennusjärjestykseen

Oulun kaupungin rakennusjärjestys uudistettiin. Edellinen rakennusjärjestys oli vuodelta 1992 ja uusi kaupunginvaltuuston hyväksymä rakennusjärjestys on edeltäjäänsä huomattavasti laajempi ja tarkempi. Rakennusjärjestykseen on ensimmäisen kerran sisällytetty kestävän kehityksen periaatetta noudattavia aiheita, kuten saastuneiden maiden huomioon ottaminen rakentamisessa, työmaan jätehuolto sekä työmaan purkaminen ja siistiminen, rakennuksen elinkaari, jätevesien käsittely, jätehuolto ja rakentaminen tärkeille pohjavesialueille.

Ympäristöbarometrin tulokset julkaistiin

Kehitteillä olevan kuntien ympäristöbarometrillä mitattiin kunnan ympäristöpoliittista edistymistä vuosien 1995 ja 1999 välillä sekä muutoksen suuruutta kunnan sisällä. Kysymysten asettelusta johtuen odotettavissa oli, että jo pitkään ympäristötyötä tehneet eivät menestyneet vertailussa ja kunnia lankesi myöhemmin mukaan tulleille. Monet Suomen suuret kaupungit sijoittuivat listan loppupäähän. Oulu oli hyvää keskitasoa.

Tapahtumia ja tempauksia

Oulun kaupungin rakennussuojelutyöryhmän maaliskuussa järjestämässä seminaarissa **“Kasvava Oulu ja kulttuuriympäristö”** käsiteltiin mm. sosiaalisten vaikutusten arviointia Oulun yleiskaavatyössä ja Oulun arvokkaita alueita.

Nuukuusviikkoa vietettiin 24. - 27.4. 2001. Teknisen keskuksen näyttelytilassa pidetyn näyttelyn mottona oli “Älykäs ihminen osaa ja voi tehdä ostopäätöksensä ihan itse”. Näyttelyssä oli esillä esimerkkejä mm. arkipäivän vähäjätteisistä valinnoista, ekologisista selkärepuista sekä ympäristömerkeistä. Lisäksi oli mahdollisuus testata jätteenlajittelutaitoja laatikkoleikillä. Näyttelyssä kävi 23 koululaisryhmää kokonaiskävijämäärän ollessa reilut 350. Näyttelyn järjestivät Pohjois-Pohjanmaan Martta-piiriliitto, Kestävän kehityksen seura ry., Oulun luonnonsuojeluyhdistys ry., Oulun Jätehuolto ja Oulun kaupungin ympäristövirasto.

Pohjois-Pohjanmaan ympäristötietoisuus- ja ympäristötoimikunta ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus järjestivät toukokuussa kaikille avoimen **“Hankintojen ympäristövaikutukset” -seminaarin** Oulun yliopiston tiloissa.

Euroopan rakennusperintöpäivien teemana oli

lapsuuden rakennettu ympäristö. Aiheeseen liittyen Oulussa pidettiin syyskuussa seminaari **“Ympäristö lapsen kehityksen näyttämönä”**. Ohjelmassa pohdittiin mm. ympäristön vaikutusta lapsen kehitykseen ja koulupihojen kehittämistä. Järjestelyistä vastasivat Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus, Oulun kaupungin tekninen keskus, Myllytullin koulu sekä Mannerheimin lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri.

Teknisen keskuksen Vihertyöt-yksikkö järjesti elokuussa **avoimien ovien päivän Hupisaarilla**. Koko päivän kattava ohjelma houkutteli paikalle runsaasti väkeä. Ohjelma sisälsi tietoa Oulun puistoista, puistojen hoidosta ja rakentamisesta. Koululaiset saivat erityisopastusta Hupisaarten kasveista ja eläimistöä ja kaikkein pienimmille oli omaa ohjelmaa.

Oulun päivien yhteydessä syyskuussa järjestettiin opastettu **luontoretki Akionlahdelle**. Mukana oli linja-autollinen luonnosta kiinnostuneita eri-ikäisiä oululaisia. Oulun päivillä pidetyiltä **harrastemessuilta** sai monipuolista tietoa myös luontoon ja ympäristöön liittyvistä harrastusmahdollisuuksista ja toimintaa järjestävistä tahoista.

Opetushallitus, OAJ ja OKKA-säätiö ovat kehittämässä valtakunnallista **oppilaitosten ympäristöjärjestelmää ja sertifiointia**. Oulun yliopisto ja Hyvinkään-Riihimäen aikuiskoulutuskeskuksen järjestivät aiheeseen liittyvään koulutuskokonaisuuden, johon osallistui Oulusta seitsemän opetustoimen koulua sekä lisäksi kaksi ammattikorkeakoulun yksikköä.

Ympäristöasioiden hyvän hoidon tunnuksena on käytössä valtakunnallinen **Vihreä lippu**-järjestelmä. Hönttämäen koulu sai Vihreän lipun käyttöönsä toukokuussa 2000 ja tavoitteena on, että lippu saataisiin liehumaan muillekin kouluille.

Rakennusvalvonta tarttui kosteusasioihin voimakkaasti

Rakennusvalvontavirasto on vuoden 2001 alusta kohdistanut erityistä mielenkiintoa rakentamisen kosteudenhallintaan. Virasto tarttui kosteusasioihin selkein ottein ja ohi pakollisen lakisääteisen tehtävänasettelun. Kiinnostus kohdistui aluksi nopean rakentamisen ongelmiin, mutta laajeni pian ammattirakentajien kanssa käytyjen keskustelujen jälkeen koko rakentamista koskevaksi. Eikä loppua ole vielä näköpiirissä.

Kuva: Rakennusvalvontavirasto

Rakennuslautakunta asetti tavoitteet

Rakennuslautakunta asetti keväällä 2001 viraston kosteudenhallintatyölle selkeät tavoitteet. Tavoitteena on kehittää rakentamisen kosteudenhallintaan uusi, rakentaja velvoittava menetelmä, kouluttaa rakentajat sen käyttöön sekä ottaa uusi menetelmä käyttöön ja noudatettavaksi työmaille mahdollisimman kattavasti. Projekti jatkuu arviolta vuoden 2004 loppuun. Hanke palvelee kokonaisuudessaan kestävän kehityksen tavoitteita. Hallitsemattoman kosteuden turmeleva vaikutus on edelleen rakennetun ympäristön laajin ongelma.

Miten hallita kosteus työmaalla

Kesän 2001 aikana luonnosteltiin ammattirakentajille tarkoitettu kosteudenhallinnan mallisuunnitelman runko. Syksyn 2001 aikana aloitettiin suuren suosion saanut mitava koulutusohjelma. Kosteusseminaareihin oli jo ennen vuodenvaihdetta osallistunut noin 500 rakentamisen ja kiinteistöhoito ammattilaista. Käytännön kosteu-

denmittaamista on opetellut noin 100 mittaajaa. Sekä suunnitelmarungon laadintaan että koulutuksen järjestämiseen virasto on ostanut parasta mahdollista ulkopuolista asiantuntemusta. Vuoden 2002 alussa suunnitelmarunkoa hiotaan edelleen asiantuntijoiden avustuksella ja suunnitellaan koulutuksen jatkoa.

Ensimmäiset työmaat ovat laatineet mallirunkoon pohjautuvia kosteudenhallintasuunnitelmia ja suunnitelmien mukaista toimintaa työmailla opetellaan. Uusien menettelytapojen omaksuminen on usein hidasta ja työlästä. Uuden toimintatavan omaksuminen työmaalla edellyttää alkuvaiheessa rakennusvalvonnan jatkuvaa mukanaoloa ja tukea. Kysymys on pitkälti asenteista ja vanhoista tavoista luopumisesta sekä systemaattisesta kosteusasioiden hoitamisesta.

Onnistuessaan hankkeella on tuntuva kansantaloudellinen merkitys: jo Oulun osalta puhutaan vuositasolla useista miljoonista euroista.

SOSIAALINEN KESTÄVYYS JA HENKINEN HYVINVOINTI

Politiikan tavoite:

“Kestävän kehityksen toteutuminen vahvistaa myönteistä ilmapiiriä Oulussa. Tavoitteena on parantaa palvelujärjestelmiä, kohentaa työllisyyttä ja voimistaa kulttuuri-identiteettiä. Tärkeintä on tukea ja parantaa ihmisen omia edellytyksiä hallita elämäntilanteitaan, edistää terveyttään ja sosiaalista selviytymistään sekä kehittää luovuuttaan.”

Kestävän kehityksen sosiaalinen ulottuvuus on ehkä vaikeimmin sisäistettävä osa-alue. Sosiaalisen kestävyuden toteuttamisen haasteet eivät kohdistu vain sosiaalipalveluihin ja terveydenhuoltoon, vaan mitä moninaisimmin tavoin myös kulttuuriin, tuotantoelämään, elinympäristöön ja asumiseen. Oleellista onnistumisessa on vuorovaikutteisuus ja avoimuus.

“Tuu mukkaan!” -ohjelma valmistui

Kaupunginhallitus hyväksyi joulukuussa “Osallisuuden ja vaikuttamisen strategian ja toimenpideohjelman 2001-2004” eli “Tuu mukkaan!” -ohjelman. Strategiassa on painopisteenä kuntalaisten ja päätöksentekijöiden välisen vuoropuhelun vahvistaminen alueellisen yhteistyön toimintaedellytyksiä parantamalla.

Osallisuuden ja vaikuttamisen toimenpideohjelman osa-alueita ovat alueellinen yhteistyö, lasten ja nuorten osallisuus, tietoyhteiskunnan kehittäminen kansalaisyhteiskuntana sekä vapaaehtoistoiminnan kehittäminen. Ohjelman painopisteenä on lasten ja nuorten osallisuus.

Osallisuuden ja vaikuttamisen toimenpideoh-

jelma kokoa yhteen Oulun kaupungin lähi-demokratian hankekentän: vuoden 2001 lopussa päättyneen osallisuushankkeen synnyttämät pysyvät käytännöt, vuoden 2002 lopussa päättyvän kasvatusyhteistyöhankkeen sekä vuosien 2000-2001 aikana toteutuneet turvallisuusprojektit.

Esteetöntä elämää -lähiöuudistushanke 2001-2003 Kaukovainiolla ja Höyhtyällä

Kaukovainio-Höyhtyä, Esteetöntä elämää – lähiöuudistushanke 2001-2003 valittiin mukaan valtakunnalliseen Lähiöuudistus 2000-ohjelmaan. Ohjelman tavoitteena on kehittää elinkaariasumisen mahdollistavaa esteettömyyttä, sosiaalista toimivuutta ja turvallisuutta sekä edistää informaatiotekniikkaa palvelujen saavutettavuuden ja kansalaisten osallistumisen mahdollistajana. Ohjelmassa on mukana 15 pilottihanketta eri kunnista.

Hanke toteutetaan teknisen keskuksen hallinnoimana yhteistyössä eri hallintokuntien kanssa. Hanke on kolmevuotinen ja kansallisen rahoittajana toimii sosiaali- ja terveysministeriö. Tavoitteena on tukea ikääntyvän väestön kotona asumista sekä toimia pilottina esteettömyyden ja hissirakentamisen edistämiseksi.

Hankkeeseen sisältyy mm. hissi projekti, katu ympäristöä ja rakennuksia koskeva esteettömyyskartoitus ja esteettömyystietokannan laadinta, kotona asuvien 75-84 –vuotiaiden koti- ja asumisympäristön sekä toimintakyvyn kartoitus.

Vuonna 2001 lähiöuudistusalueen asukastupa-toiminnassa - Lintulampi, Karjasilta, Kaukovainio - huomioitiin erityisesti vanhukset ja työelämän ulkopuolella olevat. Lähiökulttuuriprojektin vanhuskulttuuriohjelmaan sisältyen järjestettiin muistelutuokioita ja perinnetoimintaa vanhainkodeissa, palvelutaloissa ja asukastuvilla. It-koulutusprojekti käynnisti

lähiöuudistusalueen tietoyhteiskuntavalmiuksia omaavien väestön osien tietotekniikan ja verkkopalvelujen käyttökoulutuksen.

Musiikkielämyksiä lapsille ja nuorille musiikkielämyksiä

Monipuolinen konserttiohjelmisto tarjoaa erilaisille yleisöille musiikillisia elämyksiä, joilla nousta arjen huolten yläpuolelle. Oulun kaupunginorkesterin erityisenä kohderyhmänä vuosina 2000-2001 olivat lapset ja nuoret. Yhteistyötä koulujen kanssa tiivistettiin. Orkesteri antoi kouluilla vierailen kumpanakin vuonna 20 konserttia. Madetojan salissa oli kaksi koululaisille ja lapsille suunnattua konserttia. Näiden lisäksi koululuokkia vieraili runsaasti myös sinfoniakonserteissa ja seuraamassa orkesterin harjoituksia. Molempina vuosina noin 8 500 kouluikäistä lasta sai kuulla orkesterimusiikkia vähintään oppitunnin verran.

Oppilaiden elämänhallinta ja oppilashuoltotyö painopisteenä

Oulun opetustoimen paikallisessa arvioinnissa vuosina 2000-2001 oli painopisteenä oppilaiden elämänhallinnan tukeminen ja oppilashuoltotyön kehittäminen. Kouluissa toteutettiin erilaisten tukitoimien avulla (tukiopeutus, erityisopetus, koulunkäyntiavustajat, koulupsykologit, koulukuraattorit jne.) ennaltaehkäisevään toimintaa, jotta lapsi saisi välineitä elämässä selviämiseen.

Lukuvuoden 2001-20002 arvioinnin painopiste on verkostoyhteistyössä. Alueellisesti eri koulujen ja muiden alueella toimivien tahojen kanssa on tiivistetty yhteistyötä lasten ja perheiden hyväksi.

Henkilöstön hyvinvointiin panostettu

Oulun Aterian vuoden 2001 avaintehtävänä oli henkilöstön sitouttaminen toiminnan kehittämiseen ja yhteistyön parantamiseen sekä henkilöstön jaksamiseen vaikuttaminen.

Tavoitteisiin pääsemiseksi toteutettiin monenlaisia hankkeita ja toimenpiteitä. Henkilöstön ammatillista osaamista ja esimiesvalmiuksia kehitettiin uusia toimintatapoja hyödyntäen. Työsuojelutason arviointi tehtiin 12 keittiöryppäessä ja hallintokeskuksessa. Työpaikkaselvityksiä tehtiin 14 tulosityksikössä yhdessä työsuojelun ja Oulun Työterveyden kanssa. Virkistystoimintaa kehitettiin monipuoliseksi.

Lähiliikuntamahdollisuudet osa asuinalueiden monimuotoisuutta

Lähialueella tapahtuvaa liikuntaa tuettiin liikuntapaikkojen kunnossapidon ohella mm. nuorille suunnatuilla "Sporttistarttiavustuksilla", joita keväällä 2001 saivat:

- Koskelan ala-asteen salibandyryhmä
- Mestarit-kaukalopallojoukkue Kastellin ja Laanilan yläasteen koulun oppilaita
- Kumpulan Nopeat, salibandyryhmä
- Oulun Rajakylän yhdistys asukastupa
- Hintan salibandyryhmä
- Tiikerit, Lintula/Mäntylän alue
- Harrastejäähkiekkjoukkue
- Oulun Airsoftaajat ry
- Magic HT (Kastellin Kiekko-Pojat)
- PAO:n salibandyryhmä
- Paulaharjun salibandyryhmä

MAANKÄYTTÖ

Politiikan tavoite:

“Oulun maankäytönsuunnittelulla luodaan yhdyskuntarakenne, joka on kaikkien käyttäjien kannalta toimiva, viihtyisä, turvallinen ja taloudellinen, jota voidaan suunnitelmallisesti kehittää, joka pystyy ottamaan vastaan muutoksia ja jättää tulevillekin sukupolville kehittämismahdollisuuksia. Kestävän kehityksen mukainen yhdyskuntarakenne tarjoaa kaikille asukasryhmille mahdollisuudet täysipainoiseen elämään.”

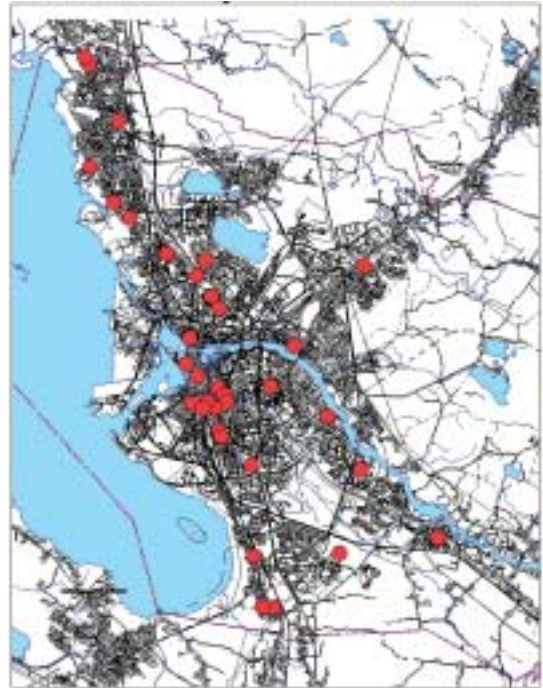
Maankäytön suunnittelu on tärkein yhdyskuntarakenteen kehitykseen vaikuttava tekijä. Oulun nopea kasvu on asettanut erityisiä haasteita sekä uusien alueiden käyttöönotolle että entisten asuin-, työpaikka- ja virkistysalueiden kehittämiseksi, parantamiseksi ja säilyttämiseksi.

Kaupunkirakennetta tiivistetään

Oulun yleiskaavan 2020 laatiminen eteni vaiheeseen V: Yleiskaavaluonnos. Kaavaluonnoksessa keskusta muodostaa toimivan ja tehokkaan ytimen, jonka monipuolisuutta vahvistaa ympäröivä lähiökehä, joka puolestaan rajoittuu elinvoimaisiin asumakuntiin. Kaavan periaatteena on tiivistää keskusta-alueutta ottamalla vapaat rakennuspaikat käyttöön uhraamatta kuitenkaan viheralueita.

Vuonna 2001 hyväksytyillä asemakaavoilla ja asemakaavamuutoksilla tiivistettiin olemassa olevat kaupunkirakennetta erityisesti keskustan alueella. Asuntoja valmistui eniten Hiironen alueelle.

Tiiviin, matalan, kaupunkimaisen pientalorakentamisen kehittäminen jatkui. Ympäristöministeriön Eko-infra tutkimusohjelmaan kuuluvan projektiin liittyen kokeilukohteita rakennettiin Talvikankaalle ja Rajakylään.

Vuoden 2001 aikana hyväksytyt asemakaavat ja -muutokset

Keskustan suunnittelu jatkui Oulun keskustan maankäytön ja liikenteen tavoitesuunnitelman 2020 (MALI 2020) periaatteiden mukaisena. Vetovoimaisuutta on tarkoitus lisätä kaupallisia toimintoja tiivistämällä, kävelykatuja täydentämällä, viheralueita kunnostamalla ja yleistä viihtyisyyttä lisäämällä.

Tonttiprojekti etenee

Vuoden 2000 alussa käynnistetty kolmivuotinen suurten omakotitonttien tiivistämisprojekti jatkui. Tonttiprojektin tavoitteeksi asetettiin 50-100 lisärakentamissopimuksen solmiminen. Vuonna 2001 rakentamissopimuksia tehtiin 18. Kaikkiaan sopimuksia on solmittu 27 ja projektin toteutuma-arvio on 45-50 sopimusta.

Projektin myötä yhdyskunnan jo rakennettujen teknisten ja toiminnallisten järjestelmien (verkostot, joukkoliikenne, palvelut) käyttö tehostuu ja syntyy säästöjä. Samalla säästyy energiaa, luonnonvaroja ja maa-alaa ja liikennetarve sekä päästöt vähenevät. Projektin avulla saadaan lisäksi nopeasti uusia rakennuspaikkoja markkinoille.

Asuntotuotannon kokonaisprosessin kehittäminen – Toppilansaaren asuntoalueen asukaslähtöinen rakennuttaminen

Tekninen keskus käynnisti tutkimushankkeen, jonka tavoitteena on kehittää ja parantaa Oulun kaupungin asuntotuotantoprosessia. Pyrkimyksenä on kehittää eri osapuolten välistä vuoropuhelua. Prosessia sovelletaan ja testataan Toppilansaaren alueen suunnittelussa ja rakentamisessa. Projektin osatavoitteita ovat:

- a) asukaslähtöisen suunnitteluprosessin keilu
- b) asukkaiden osallistumistapojen ja –menetelmien kehittäminen ja arviointi
- c) tontinluovutusmenettelyjen kehittäminen ja laatusopimusmallin luominen.

Projektin valittiin 15 henkilöä käsittävä asukastestiryhmä, joka edustaa mahdollisimman kattavasti erilaisia loppukäyttäjryhmiä. Testiryhmä tuo omaa tietoaan ja näkökulmaansa

Toppilansaaren aluerakennushankkeen eri vaiheisiin sekä toimii laadittavien suunnitelmien testausryhmänä.

Projektiin liittyvän tutkimustyön suorittaa Oulun Yliopiston rakentamisteknologian tutkimusryhmä. Lisäksi projektiin osallistuvat ympäristöministeriö, Suomen Kuntaliitto, Valtion Asuntorahasto sekä Suomen asunomessut. Hanketta rahoittaa Teknologien kehittämiskeskus TEKES.

Ympäristöselvityksiä maankäytönsuunnittelua ja alueiden käyttöä varten

Uusien alueiden kaavoitusta palvelevia ympäristöselvityksiä laadittiin sekä yleiskaavatasolla että asemakaavoitusta varten. Vuoden 2001 aikana valmistuivat Hiukkavaaran, Palosuon/Kuivasojanvarren, Saarelan, Oritkarin sekä Toppilansaaren alueen selvitykset.

Asukastestiryhmä työssään.

Kuva: Tekninen keskus

Viheralueiden rakentamisen ja hoidon kehittämiseksi sekä luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja virkistyskäytön kehittämiseksi asutuksen lähipiirissä valmistuivat suunnitelmat Pateniemen suuralueelle, Hupisaarille, Kempeleenlahdelle, Hiukkavaaraan ja Mustasaareen. Hietasaaren ensimmäiset reitit lintutorneineen valmistuivat ja Hupisaarten reitistöjen kunnostamistyöt käynnistyivät.

Maankäytön muutostilanteiden hallinta monen asian yhteensovittamista

Kaakkurin kaatopaikka-alue

Kaakkurin käytöstä poistetun kaatopaikan jälkihoidon yleissuunnitelma valmistui. Suunnitelmassa on otettu huomioon lainsäädännön edellyttämien velvoitteiden lisäksi alueelle asetetut reunaehdot kaupungin ylijäämämaiden läjitysalueena ja jatkokäyttö virkistysalueena. Samaan aikaan yleissuunnittelun kanssa toteutettiin tutkimus vaihtoehtoisten rakennemateriaalien hyödyntämisestä käytöstä poistetun kaatopaikan pintarakenteissa.

Pateniemen saha-alue

Pateniemen entisen saha-alueen maaperän ja pohjaveden likaantuneisuusselvitykset jatkuivat. Kaikista saha-alueella tehdyistä selvityksistä ja kunnostuksista laadittiin yhteenvetoraportti. Tutkimustulosten perusteella tehtiin erillinen riskiarvio ihmisten altistumisesta haitta-aineille sekä esitettiin kunnostusvaihtoehtoja eri haitta-aineilla pilaantuneille maassoille.

Saha-alueen rannan kunnostusta, maankäyttöratkaisujen ideointia sekä meren edustalla olevien proomujen jatkokäytön selvittämistä koskeva suunnittelutyö käynnistyi elokuussa 2001.

Varsinaisista kunnostustoimista päätetään meneillään olevien tutkimusohjelmien valmistuttua. Tutkimuksilla haetaan lisätietoa sekä saha-alueen kaatopaikan ominaisuuksista että haitta-aineiden kulkeutumisesta.

Arvokkaat alueet kartoitettiin

Paikallista merkitystä omaavien, Oulun asutus- ja elinkeinohistoriaan liittyvien alueiden kartoitusta jatkettiin keskustan ulkopuolisilla ja maaseutumaisilla alueilla. Selvitystyön jatkotoimenpiteenä laadittiin suojelu- ja kehittämishjelma, joka kattaa sekä keskustan että sen ulkopuoliset alueet.

Kansallinen kaupunkipuisto harkinnassa

Oulujoen suistoalueen edellytyksiä kansalliseksi kaupunkipuistoksi selvitettiin. Selvitys osoitti suiston täyttävän maankäyttö- ja rakennuslain kaupunkipuistolle asettamat edellytykset. Päätöstä hankkeesta ei toistaiseksi ole tehty. Alueen rajaukselle on olemassa erilaisia kriteerejä ja näistä ekologisista on tarkasteltu Liisa Siitosen Oulujoen suistoa koskevassa tutkimuksessa "Definitions for an Urban National Park on the Ecological Grounds".

Kosketus mereen ja jokeen

Oulujoen suiston kehittämiseksi laadittu toimintasuunnitelma "Kosketus mereen ja jokeen" saatiin päätökseen. Kaupunki käynnisti vuonna 1997 kehittämishankkeen keskeisten vesialueiden tulevaisuuden toimien suunnittelemiseksi.

Kehittämistyön keskeisimpiä ja jatkosuunnittelussa huomioon otettavia tuloksia ovat olleet:

- Eri osa-alueita koskevat perusselvitykset, jotka toimivat lähtötietoina kaikelle muulle alueella tapahtuvalle kehittämistyölle
- Tutkimus suiston luonnontutkimuksen muuttumisesta maankohoamisen vaikutuksesta ja siihen liittyvien virtaus- ja habitaattimallien tuottaminen sekä ekologisen suunnittelumetodin kehittäminen (DALO)
- Oulujoen suiston Natura2000-alueen rajaaminen
- Suiston veneväylien kunnostaminen
- Meritullin vierasvenesataman suunnittelu ja

- rakentaminen
- Oulujoen suiston maisema- ja kaupunkikuvaselvitys toimenpidesuosituksineen
 - Vesipeilien vaihtoehtotarkastelu jatkosuunnittelun lähtötiedoksi
 - Lasaretin väylän ja Hollihaan alueiden idea- ja kutsukilpailut
 - Hietasaaren alueen kehittäminen
 - Merikosken kuivan uoman maisemointi sekä suihkujen ja valaistuksen toteuttaminen
 - Pikisaaren siltahanke ja alueen virtausolosuhteiden parantaminen
 - Hupisaarten alueen perusparannus.

Maankohoamisen aiheuttamien muutosten tutkimisesta muodostettiin EU-hanke Delta Areas of Luleå and Oulu (DALO), joka sisällytettiin Perämerenkaari-kokonaisuuden osaksi EU:n Interreg IIC- rahoitusohjelmaan.

Kehittämistyö jatkuu alueen maankäytön tavoitesuunnitelman laatimisella. Jatkosuunnittelun pohjaksi valittiin vaihtoehto, jossa mahdollisimman laajat vesinäkyvät sekä luonnonmukaiset rannat säilyvät ja alueelle syntyy suunnitelmallisesti uusia saaria ja maa-alueita.

Oulujoen suisto saarineen ja vesipintoineen on keskeinen osa kaupunkia.

Kuva: Ympäristövirasto

LIIKENNE

Politiikan tavoite:

“Oulun asema kehittyvänä liikenteen solmukohtana on merkittävä. Nykyisen ja kehittyvän liikennetarpeen tyydyttämiseksi tarvitaan yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän monipuolista kehittämistä ja kulkutottumusten muuttamista.”

Liikenteen kasvu tulee Oulun seudulla olemaan merkittävää, ja haasteet liikenteen sujuvuuden turvaamiseksi ja haittojen minimoimiseksi ovat suuret. Ajoneuvoliikenteen väylästön kehittämisen rinnalle tarvitaan liikennepoliittisia toimenpiteitä ja vaihtoehtoisten kulkumuotojen kehittämistä.

Kaupungin keskustan liikenteen järjestelyillä on suuri merkitys vetovoimaisuuden ja viihtyvyyden lisäämisessä

Keskustan liikennejärjestelmän kehittämiseksi tutkittiin erilaisia vaihtoehtoja, joiden merkittävimmät erot olivat joukkoliikenteen järjestelyissä ja kävelyalueiden laajuudessa. Joukkoliikenne on ydinkeskustassa tarkoitus keskittää joukkoliikennekadulle ja näin rauhoittaa laajemmat alueet kävelylle ja kevyelle liikenteelle. Henkilöautoliikenne ohjataan keskustaa kiertävälle pääkatukehälle. Pysäköinti tullaan keskittämään riittävän suuriin laitoksiin lähelle keskustakehää ja liikekeskustassa mahdollisesti maan alle, mihin liittyen käynnistyi kalliutilojen hankesuunnitelu.

Meluntorjuntaohjelman laadinta käynnistyi

Koko kaupungin kattavaa tieliikenteen meluntorjuntaohjelman laadinta aloitettiin. Työssä arvioidaan tieliikenteen melulle altistuvien määrä, melualueet ja kaikkein ongelmallisimmat kohdat. Meluntorjuntaohjelma sisältää

nykyiset ja ennustetilanteen (vuosi 2020) liikennemelualueet sekä esityksen meluisimpien paikkojen suojaamisesta meluestein. Ohjelma valmistuu vuoden 2002 keväällä.

Melusuojausta on rakennettu ja täydennetty Hiiosessa Poikkimaantien varressa, Kiviniemessä Tolpankankaalla sekä Hintassa Kuusamontien varressa.

Rautatietärintä ei haluta uutta ympäristöongelmaa asuinalueille

Kiviharjun ja Mäntylän radanvarren asemakaavoja varten laadittiin selvitykset rautatien ympäröiville alueille aiheuttamasta tärinästä. Suomessa ei ole vahvistettuja viranomaismääräyksiä sallittaville tärinän raja-arvoille. Rakennusten vaurioriskin arvioinnissa raja-arvona käytetäänkin eurooppalaisten kansallisten ohjeiden ja standardien mukaisia arvoja ja ihmisen häiritsevyyden arvioinnissa rautatieliikenteelle pohjoismaissa kaavailtuja ja koekäytössä olevia tasoja. Molemmassa asemakaavoissa rakentaminen sijoittuu käytettyjen tärinän raja-arvojen ulkopuolelle.

Autotonta päivää vietettiin Oulussa katutapahtumin

Oulun kaupunki oli toista kertaa mukana Euroopan autottoman päivän järjestelyissä. Päivän tavoitteena oli saada mahdollisimman moni jättämään autonsa kotiin ja kokeilemaan joukkoliikennettä, kävelemään tai pyöräilemään.

Lauantaina 22.9. järjestettiin kaupungin keskustassa erilaisia katutapahtumia. Ohjelmassa oli katumaalausta, tanssia, Hyde Park –tyyppisiä puheenvuoroja ja musiikkia. Joukkoliikenne tarjosi tuntevia etuja Oulussa ja lähiliikenteessä matkustaville. Oulun seutuliippukunnan alueella lapset matkustivat ilmaiseksi ja aikuiset lastenlipulla.

Oulun Yliopiston Ylioppilaskunnan ympäris-

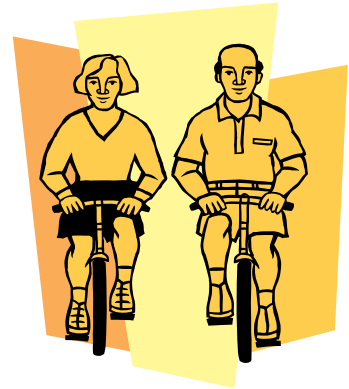
töjaos ennakoi autotonta päivää järjestämällä perjantaina Linnamaan pysäköintipaikalla tempauksen, jossa annettiin tietoa autoilun ympäristövaikutuksista, palkittiin pyöräilijöitä ja järjestettiin erilaisia kilpailuja.

Autottoman päivän katutapahtumista vastasivat Luonto-Liiton Pohjois-Suomen Piiri, Oulun luonnonsuojeluyhdistys ry., Oulun kestävän kehityksen seura ry. ja Pohjois-Suomen Maan Ystävät ry. Päivän alennustarjouskampanjassa ovat mukana Koskilinjat Oy, V. Alamáki Oy, A. Mörö Oy, Kylmäsen Liikenne Oy ja Gold Line Oy. Oulun autotonta päivää koordinoi tekninen keskus yhdessä paikallisliikennettä hoitavan Koskilinjat Oy:n kanssa.

Talvipyöräily tutkimuksen kohteena

Oulu on mukana tutkimuksessa, jossa selvitetään talvipyöräilyn laajuutta, esteitä ja motiiveja sekä terveysvaikutuksia.

Tutkimushanke on osa liikenne- ja viestintäministeriön käynnistämää valtakunnallista kevyen liikenteen tutkimusohjelmaa, jonka tavoitteena on edelleen kehittää ja edistää kevyen liikenteen asemaa.

VAIHDETAAN

auto polkupyörään, rullaluistimiin tai bussilippuun

**Kansainvälinen autoton päivä Oulussa tänään lauantaina 22.9.2001
Jalkaudu keskustaan!**

Mukana tekninen keskus sekä bussiyhtiöt Oulussa ja lähiliikenteessä:
Koskilinjat Oy, V. Alamáki Oy, A. Mörö Oy, Kylmäsen Liikenne Oy ja Gold Line Oy.
Lapset ilmaiseksi ja aikuiset lastenlipulla.

ENERGIANTUOTANTO JA KULUTUS

Politiikan tavoite:

“Oulun energiahuollossa kestävä kehityksen mukainen tarkastelu ja toimenpiteet laajennetaan koko energiaketjuun polttoaineen tuotannosta energian loppukäyttöön saakka. Toiminnoissa otetaan huomioon myös välillinen energiankulutus.”

Energiantuotanto polttoaineen tuotannosta kuluttajan käyttöön muodostaa monimutkaisen kokonaisuuden, jossa yksittäisen toimenpiteen vaikutus voi tuntua vähäiseltä. Kuitenkin jokaisella oikealla tavalla toteutetulla toimenpiteellä voidaan vähentää ympäristöhaittoja.

Vihreäsaaren tuulivoimala

Oulun Energian ensimmäinen tuulivoimala vihittiin käyttöön Vihreäsaarella lokakuun alussa 2001. Teholtaan 1 megawatin tuulivoimalan vuosituotanto on noin 2600 megawatituntia, mikä vastaa noin tuhannen kerrostaloasunnon vuotuista sähköntarvetta.

Vihreäsaaren tuulimylly edustaa uutta tuulivoimatekniikkaa. Edeltäjistään poiketen se vaihtaa pyörimisnopeuttaan tuulen nopeuden mukaan. Siksi se tuottaa sähköä hieman enemmän kuin perinteiset myllyt vastaavissa tuuliolosuhteissa. Myllyssä ei ole nopeakierroksisia osia, mikä lisää sen luotettavuutta ja laskeutuvuutta käyttöikä perinteisten myllyjen 20 vuoden sijasta 30 vuoteen.

Vihreäsaaren tuulimyllyn on toimittanut uusi, Oulussa toimipaikkaa pitävä oululaisyrityksen omistama yhtiö, WinWind Oy. Tuulimylly on yli 70-prosenttisesti kotimainen.

Toppilan voimalaitoksilla aloitettiin omassa toiminnassa syntyvän polttokelpoisen jätteen poltto

Oulun Energia aloitti syksyllä 2001 omassa toiminnassa syntyvän polttokelpoisen jätteen polton Toppilan voimalaitoksilla Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen myöntämän luvan mukaisesti.

Poltettavalle jätteelle, joka sisältää mm. erilliskerättyä puujätettä, toimistojätettä, pahvikoteloita, likaista paperia ja pahvia, on järjestetty erilliskeräys. Henkilökunnan koulutuksella, ohjeistuksella sekä keräysastioiden merkinnöillä ja ajoittaisilla tarkastuksilla on varmistettu jätteen polttokelpoisuus. Polttokelpoisen jätteen polton myötä laitoksen aiheuttama kaatopaikkakuormitus on minimoitu.

Energiansäästö ja ilmastonmuutos kulkevat käsi kädessä

Oulussa pidetyssä kuntien energiansäästö- ja ilmastoseminaarissa pohdittiin keinoja energiansäästämiseksi ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi.

Valtakunnallinen kuntien ilmastonsuojelukampanja jatkui Oulun osalta päästövähennystoimenpiteiden pohdinnalla. Mukana työskenntelyssä ovat Stora Enso Fine Paper, Kemira Chemicals Oy, Oulun Energia, Oulun Jätehuolto, tekninen keskus ja ympäristövirasto.

Oulun kaupungin kiinteistöissä energiansäästökysymykseen kiinnitettiin aiempaa enemmän huomiota. Tilahallintaan nimettiin energiansäästöyhdyshenkilö ja kiinteistöjen energiakysymykset ovat esillä mm. meneillään olevassa “Toimiva huoltokirja” -projektissa.

VESIVARAT

Politiikan tavoite:

“Raakavesilähteenä käytettävän Oulujoen veden laadun säilyttäminen ja parantaminen on Oululle erityisen tärkeää. Hajakuorimitusta vähennetään ja jätevedet on käsiteltään siten, että vesiluonnolle ja vesien käytölle aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa. Hyvin toimivalla vesihuoltoverkostolla luodaan perusta korkeatasoiselle asumiselle. Merialueen, Oulujoen ja pienvesistöjen eri käyttömuotoja sovitetaan yhteen moninaiskäytön periaatteella tavoitteena tuoda vesiluonto ja -ympäristö mahdollisimman monen oululaisen ulottuville.”

Vesistöjen merkitys oululaisille on hyvin monenlainen, joten myös toteutuneet toimenpiteet ovat luonteeltaan hyvinkin erilaisia. Vesistöjen veden laatuun, kunnostukseen ja käyttöön kohdistuu monia kaupungin ja kaupungissa toimivien yritysten toimintaan liittyviä velvoitteita, joiden tavoitteena on vedenlaadun ja vesistöjen tilan parantaminen.

Nallikarissa liehuu Sinilippu

Nallikarin uimarannan salkoon nostettiin Sinilippu 5.6.2001. Eurooppalainen Sinilippukampanja palkitsee vuosittain puhtaat, turvalliset ja ympäristöasioihin panostavat uimarannat. Vuonna 2001 Sinilipun Suomessa sai

kuusi uimarantaa. Sinilippukampanjaan osallistuu tällä hetkellä 23 Euroopan valtiota. Sinilippu myönnetään aina vuodeksi kerrallaan ja arviointi tehdään 27 kriteerin perusteella.

Nallikarin lipputangossa liehuva Sinilippu on merkinä mm. siitä, että uimavesi on puhdasta ja ranta-alue roskaton. Kulkureitti rannalle on turvallinen ja alueen rakennukset ja rakennelmat siistejä ja turvallisia käyttää. Rannalla on riittävästi puhtaita peseytymis- ja käymälätiloja. Jätteet lajitellaan asianmukaisesti. Rannalla on hengenpelastusvarustus sekä toimintasuunnitelma saastumisvaaran uhatessa.

Sanginjoen tilan parantaminen edellyttää yhteistyötä

Sanginjoen vesiensuojelun yleissuunnitelma valmistui Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa. Suunnitelmassa todetaan erilaisilla vesiensuojelutoimenpiteillä voitavan parantaa Sanginjoen veden laatua ja virkistyskäytökelpoisuutta. Luonnonhuhoumasta johtuen Sanginjoen vesi on väriltään tummaa. Toimenpiteet kohdistuvat ennenkaikkea hajakuorimituksen vähentämiseen toimintatapoja muuttamalla ja vesiensuojelutoimia tehostamalla. Onnistuakseen kaikki hankkeet edellyttävät vesistöalueen käyttäjien yhteistyötä.

Veden laatu Oulun järvissä

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen laatima selvitys Oulun lähialueen järvien tilasta vuosina 1997 – 2000 osoitti Oulun alueen järvien tilan vaihtelevan erinomaisesta välttävään ja kunnostustoimien olevan osalla järvistä tarpeen.

	<u>Ravinnetaso</u>	<u>Levähaitat</u>	<u>Veden laatu</u>
Kuivasjärvi	rehevä	toistuva	välttävä
Lylyjärvi	erittäin rehevä	satunnainen	välttävä
Lämsänjärvi	lievästi rehevä	satunnainen	hyvä
Niilesjärvi	rehevä	satunnainen	tyydyttävä
Pyykösjärvi	rehevä	toistuva	välttävä
Valkiainen	karu	ei	erinomainen

YMPÄRISTÖKUORMITUS

Politiikan tavoite:

“Teollisuuden merkitys hyvinvoinnin muodostajana Oulussa on keskeinen. Asiakkaiden vaatimukset kestävän kehityksen mukaisesta tuotannosta ovat tehneet ympäristönäkökohdista olennaisen laatu- ja kilpailutekijän. Tavoitteena on lisätä yritysten omatoimisuutta ympäristöasioiden hoitamisessa ja laajentaa ympäristönsuojelu tuotteen koko elinkaareen. Kaikessa teollisessa toiminnassa tehostetaan raaka-ainneiden ja energian käyttöä ja minimoidaan päästöjen ja jätteiden määrät.”

Hyvän ympäristön tilan turvaamisen perusedellytys on ympäristölle haitallisen kuormituksen vähentäminen ja haittojen ennaltaehkäisy. Ympäristöasioiden hyvä hoito edellyttää vastuunjakamista ja vastuunkantamista koko toimintaketjussa juoksupojasta johtajaan.

Oulun Satamalle laatu- ja ympäristösertifikaatit

Oulun Satamalle myönnettiin ensimmäisenä Perämeren satamista ISO 9001:2000 ja ISO 14001:1996 standardien mukaiset laatu- ja ympäristösertifikaatit. Sertifiointi käsittää sataman infrastruktuurin kehittämisen ja ylläpitämisen sekä alus-, nosturi-, jäänmurto- ja hinauspalvelut. Sertifikaatin myönsi ulkopuolinen auditoija SFS Sertifiointi Oy.

Oulun Satama on kehittänyt laatu- ja ympäristöjärjestelmästä laajan ja tehokkaan johtamisen työvälineen. Työturvallisuuden ja työterveyden kehittämistoimenpiteet on sisällytetty osaksi laatu- ja ympäristöjärjestelmää. Ympäristöjärjestelmä on linjassa kaupungin kestävän kehityksen ohjelman kanssa ja sisältää sen kehittämiseksi tarvittavat toimenpiteet.

Oulun Sataman ympäristötavoitteet ovat:

1. Öljysataman toiminnan ja ympäristön turvallisuuden ylläpitäminen ja varmistaminen
2. Ympäristökartoituksen tekeminen toiminnoittain joka vuosi ja koko yrityksen ekotaseen laadinta
3. Riskikartoituksen tekeminen ja tarkastelu joka vuosi toiminnoittain.
4. Liikennejärjestelyjen kehittäminen
5. Aluksille tarjottavien jätehuoltopalveluiden ja oman toiminnan jätteen lajittelun kehittäminen
6. Jätehuoltosuunnitelman laatiminen vuonna 2002.

Oulun Energian energiantuotannolle ympäristösertifikaatti

Oulun Energian energiantuotannolle myönnettiin kesäkuussa ISO 14001:1996 –standardin mukainen ympäristösertifikaatti. Sertifiointi käsittää sähkön, kaukolämmön ja höyryn tuotannon Toppilan ja Merikosken voimalaitoksissa ja erillistuotantoyksiköissä sekä Miehon suon tuhkanlajitusalueen ja Toppilan autokorjaamon. Sertifikaatin myönsi ulkopuolinen auditoija Det Norske Veritas.

Ympäristöjärjestelmä rakennettiin Oulun Energian energiantuotannossa työskentelevän henkilökunnan voimin, minkä vuoksi siitä on saatu käyttökelpoinen työkalu omaehtoisen toiminnan kehittämiseen. Pääpaino on ympäristöasioiden tehokkaassa hallinnassa ja ympäristönsuojelun hyvän tason ylläpitämisessä ja kehittämisessä.

Oulun Energian energiantuotannon ympäristötavoitteet vuodelle 2002 ovat:

1. Ilmanlaadun parantaminen
2. Pölyongelman vähentäminen voimalaitoksella ja sen lähiympäristössä
3. Kaatopaikkakuormituksen vähentämien
4. Turvepitoisten lietevesien käsittelyn kehittäminen
5. Kemikaalien ja öljyjen varastoinnin ja käsittelyn kehittäminen
6. Ympäristötietoisuuden lisääminen
7. Turvallisuuden lisääminen
8. Oulujoen rantojen vastuullinen hoito

Oulun Energian sähkön siirto ja jakelu –yksikön toimintajärjestelmän laadinta käynnistyi

Oulun Energian sähkön siirto ja jakelu –yksikössä aloitettiin toimintajärjestelmän rakentaminen. Toimintajärjestelmä tulee sisältämään laatu-, ympäristö-, työterveys- ja turvallisuusasiat. Järjestelmä pitää sisällään standardien ISO 9000:2000 –laatu järjestelmän, ISO 14001:1996 –ympäristöjärjestelmän ja OHSAS 18001 –työterveys- ja turvallisuus-

johtamisjärjestelmän vaatimukset. Järjestelmä rakennetaan oman henkilökunnan voimin ja sen on tarkoitus valmistua vuoden 2002 loppuun mennessä.

Toppilan voimalaitosten turverekkojen pesuhalli valmistui

Oulun Energia otti käyttöön alkuvuodesta 2001 turverekkojen pesuhallin Toppilan voimalaitoksilla. Pesuhallin käyttöönotto on vähentänyt selvästi voimalaitosten lähialueen pölyhaittaa. Pölyongelmat tulivat ilmi mm. mielipidekyselyssä, jonka Oulun Energia teetti voimalaitoksen lähialueen asukkaille ja yrityksille. Asukkaiden toiveet pölyhaittojen vähentämisestä vauhdittivat pesuhallin rakentamista, jota Oulun Energia oli suunnitellut jo usean vuoden ajan.

Pesuhalli sijaitsee voimalaitosalueella polttoaineen välivaraston takana. Turverekan läpiajonopeus pesuhallissa on noin 1 – 1,5 minuuttia. Pakkasraja pesuhallin käytölle on noin -2°C .

Pesuvetenä voidaan käyttää Toppila 2:n jäähdytysvesikanaalista pumpattavan veden lisäksi kaupungin vesijohtoverkoston vettä. Yhden rekan pesuun kuluu vettä noin $0,9\text{ m}^3$.

Likaiset pesuvedet johdetaan esierottimeen, jossa poistetaan suurin osa kiintoaineesta ja öljystä. Esierottimen jälkeen pesuvedet pumpataan voimalaitoksen omien lietteen- ja öljynerotuskaivojen kautta Toppila 2:n jäähdytysvesikanaaliin ja edelleen Toppilansalmeen.

KULUTUS JA JÄTTEET

Politiikan tavoite:

“Kestävän kehityksen mukaisesti Oulun jätehuoltoa kehitetään siten, että kaatopaikalle tulevien jätteiden määrä vähenee. Ruskon jätteenkäsittelyalueelle asetetut kehittämistavoitteet toteutetaan. Tiedollisen ja taloudellisen ohjauksen avulla nopeutetaan ympäristöä säästävien tuotteiden käyttöä. Ympäristölle haitallisten tuotteiden käyttöä vältetään kaikissa toiminnoissa.”

Kulutustottumusten muuttaminen ympäristömyötäisemmäksi ja sitä kautta tapahtuva muutos jätemäärissä on hyvin pitkälti seurausta asennemuutoksesta. Lisääntynyt tietoisuus aikaansaa vaatimuksia koko tuotantoketjun kehittämiseksi lähtien raaka-aineesta ja päätyen tuotteen hävittämistapaan.

Jättemäärien kehitys oikeaan suuntaan

Vuoden 2001 jätetilastot osoittavat, että pitkäjänteisen jätevalistuksen, uusien jätehuoltomääräysten sekä kattavan ekopisteverkoston vaikutukset alkavat näkyä sekajätettä vähentävästi.

Ensimmäistä kertaa viiteen vuoteen kaatopaikalle sijoitettavan jätteen määrä oli pienempi kuin edellisvuotena. Myös loppusijoitettavan rakennusjätteen määrä pieneni.

	<u>2000</u>	<u>2001</u>
Sekajäte	49 630	48 300 tonnia
Rakennusjäte	32 330	30 330 tonnia

Erilliskerätyn biojätteen ja ekopisteisiin tuotujen hyötyjätteiden määrät olivat suuremmat kuin edellisvuotena.

	<u>2000</u>	<u>2001</u>	
Biojäte	4 480	4 680	tonnia
Hyötyjätteet	1 450	1 810	tonnia

Jätehuoltotietoa joka kotiin

Oulun Jätehuolto toimitti jo perinteiseen tapaan kotitalouksille ja toimistoille oppaan, jossa käsitellään jätehuollon ajankohtaisia asioista, velvollisuuksia ja mahdollisuuksia.

Myymälöiden ja asuinkiinteistöjen jätehuollon toimivuus erityistarkastelussa

Oululaisten myymäläpinta-alaltaan yli 100 m² elintarvike- ja päivittäistavaramyymälöiden jätehuollon järjestelyt kartoitettiin. Ympäristöviraston toteuttamassa kartoituksessa erityistä huomiota kiinnitettiin eri jätelajien määrärajoitusten mukaiseen erilliskeräykseen ja lajitteluun.

Kartoitus osoitti myymälöiden jätehuoltomääräysten noudattamisessa olevan suuria eroja. Pahvia lajitellaan innokkaimmin, mutta muiden jätehuoltojärjestelyjen osalta oli parannettavaa. Tulosten perusteella ympäristövirasto kiinnitti erityistä huomiota biojätteen erilliskeräyksen kuntoon saattamiseen. Tehostetun tiedotuksen ja kehoitusten avulla biojätteen erilliskeräys saatiinkin järjestyseen.

Oulun asuinkiinteistöjen jätehuoltojärjestelyt ja jätehuoltomääräysten noudattaminen kartoitettiin 218 asuinkiinteistön otoksella. Ympäristöviraston tekemä kartoitus osoitti, että kaikkia jätehuoltomääräysten mukaisia erilliskeräysvelvoitteita noudatti 87 % tarkastetuista kiinteistöistä.

Sekä pienet että isot taloyhtiöt olivat suurimaksi osaksi huolehtineet jätteenkeruupisteisiin määräysten mukaiset astiat. Astiat olivat pääsääntöisesti merkittyjä joko oikealla nimellä tai värillä ja yli puolesta kaikista astioista löytyi lajitteluohje. Suurin osa asukkaista lajitteli jätteensä, mutta lajittelusta puuttui tarkkuutta. Sekajäteastioista löytyi lähes poikkeuksetta hyötyjätteitä, mikä osoittaa sekä taloyhtiön että asukkaiden asenteissa lajittelua kohtaan oleva vielä parantamisen varaa.

Materiaalitehokkuutta oppimassa

Materiaalitehokkuus on uusi asia ja jäteneuvojatkin vasta opettelevat, miten voisivat soveltaa sitä jokapäiväisessä työssään. Oulun Jätehuolto on mukana Suomen ympäristökeskuksen vetämässä ja EU:n LIFE –rahaston tukemassa “Materiaalitehokkuuden neuvontaprojektissa”. Projektin tarkoituksena parantaa jäteneuvojien ammattitaitoa jätteiden synnyn ehkäisyssä ja kehittää työkaluja materiaalitehokkuuden neuvonnassa. Projektiin osallistuu Oulun Jätehuollon lisäksi viisi muuta suomalaista jätelaitosta.

Projektissa opitaan laskemaan tuotteen materiaalipanoksia ja vertailemaan tuotteen MIPS- ja – eli mikä on tuotteen materiaalipanos suhteessa siitä saatavaan hyötyyn. MIPS- ja materiaalitehokkuus korostavat jätteen ehkäisyn näkökulmaa: roskapussi ja lajittelu ovat jätteiden jälkihoitoa, tehokkaammin jätevuoreen voi vaikuttaa jätteiden ostovaiheessa.

“Maisteri Hyvärisestä Vastuullisen Jätehuollon Veturi”

Suomen ensimmäinen “Vastuullisen Jätehuollon Veturi” -arvonimi myönnettiin tiedottaja Raija Hyväriselle Oulun Jätehuollosta. Palkinnon myöntämisen perusteena oli jäteneuvojien ja tiedottajien tärkeä rooli kansalaisten ympäristöasenteiden muokkaajana ja motivaation lisääjänä.

Arvonimen myönsi valtakunnallinen Jätehuoltoyhdistys ry., joka totesi kaikkien kaupungin työntekijöiden tunteman “Maisteri Hyvärisen” tehneen merkittävää työtä edistettäessä yhdyskuntien jätehuollon keskeisintä periaatetta - jätteiden synnyn ehkäisyä sekä kohottaneen kunnallisen jätehuollon positiivista julkisuuskuvausta mm. kiertämällä erilaisissa kylätapahtumissa ja pitämällä “Maisteri Hyvärisen miksi-nurkkaa” henkilöstölehti Pyörteessä.

Materiaalitehokkuutta on mm.

- valmistusmateriaalien säästäväinen käyttö
- uusiomateriaalien käyttö
- pakkausten vähentäminen ja pienentäminen
- tuotteen tehokas ja pitkäikäinen käyttö

Kestävä, huollettava, korjattava, ajaton, helppokäyttöinen, täydennettävä ja uudelleen käytettävä tuote kuluttaa vähemmän raaka-aineita suhteessa siitä saatavaan hyötyyn kuin lyhytikäinen tuote.

KESTÄVÄN KEHITYKSEN OHJELMIEN TOTEUTUS KAUPUNKIORGANISAATIOSSA

Vuoden 2001 seurantakysely jaettiin hallintokunnittain ja liikelaitoksittain yksikön johdon kautta. Suuriin hallintokuntiin lomakkeet lähetettiin työyksiköittäin jaoteltuna. Lomakkeisiin oli esitötetty vuoden 2000 kyselyyn vastanneen henkilön nimi ja tuolloin vuodelle 2001 asetetut kestävän kehityksen tavoitteet. Lomakejakelussa pyrittiin noudattamaan hallintokuntien vuoden 2001 organisaatiokaa- vioita, mikä mm. teknisen keskuksen organisaatiomuutosten takia osoittautui hankalaksi. Nimettyjä lomakkeita lähetettiin kaikkiaan 53 kappaletta. Vastauksia saatiin yhteensä 34 kappaletta (teknisestä keskuksesta 3 yksikköä antoi yhteisen vastauksen).

Kokonaan vastaamatta jättivät keskusvirastosta elinkeino- ja kansainväliset palvelut, henkilöstöpalvelut ja hallintopalvelut, Oulun matkailupalvelut, sosiaali- ja terveystoimesta sosiaalityö ja terveydenhuolto, teknisestä keskuksista kunnossapito, maanrakennus, vihertyöt, kiinteistönhoito ja talonrakennus sekä Oulun Energian hallinto ja talous ja Oulun Työterveys. Näiden toimintaan ei siten tässä yhteenvedossa voida ottaa kantaa. Teknisen keskukselta vastauksia jäi saamatta lähinnä tuottajayksiköiltä, mihin syynä lienee edellä mainitut organisaatiomuutokset. Aikaisempina vuosina vastaukset on näistä saatu.

Sitoutuminen kaupungin kestävän kehityksen politiikkaan

Hallintokuntien ja liikelaitosten ohjelmissa kestävän kehityksen politiikan painopistealueet on otettu kattavasti huomioon. Koko kaupungin osalta kaikkein tärkeimmiksi painopistealueiksi nousivat ympäristötietoisuus ja kulutus ja jätteet.

Sosiaali- ja terveystoimen, opetusviraston ja nuorisotoimen keskeisimpänä painopistealueena oli vastaajien toteuttamasta kasvatustehävästä johtuen ympäristötietoisuus. Kulttuuritoimen yksiköiden sekä liikuntaviraston perustehtävästä johtuen tärkeimmäksi koettiin sosiaalinen kestävyys ja hyvinvointi.

Keskusviraston vastauksissa painottui suunnitteluyksikön osuus ja tärkeimmäksi painopistealueeksi nimettiin maankäyttö. Ympäristövirastossa keskeisimmäksi koettiin ympäristötietoisuus ja maankäyttö.

Teknisessä keskuksessa tärkeimmiksi painopistealueiksi nimettiin ympäristötietoisuus sekä sosiaalinen kestävyys ja hyvinvointi. Rakennusvalvontaviraston tärkein painopistealue oli kulutus ja jätteet kestävän kehityksen mukaisen rakentamisen näkökulmasta.

Liikelaitokset pitivät tärkeimpänä omaan perustehtäväänsä liittyviä politiikan painopistealueita, kuten Oulun Energian tuotanto -yksikkö energian tuotantoa ja kulutusta ja Oulun Vesi vesivaroja. Näiden lisäksi liikelaitosten vastauksissa keskeisimmiksi painopistealueiksi nousivat kulutus ja jätteet, ympäristökuormitus ja ympäristötietoisuus.

Yksiköt ovat sisäistäneet hyvin omaan perustoimintaansa liittyvät kestävän kehityksen painopistealueet kuitenkin unohtamatta oman toiminnan, kuten toimistotyön, haitallisia ympäristövaikutuksia. Tämä oli havaittavissa jo edellisessä seurannassa vuodelta 2000

Kestävän kehityksen ohjelmat

Lähes kaikki kestävän kehityksen ohjelmat laadittiin ja hyväksyttiin vuosien 1996 - 1998 välisenä aikana. Vuonna 2001 ohjelmiaan ovat päivittäneet mm. kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto, Pohjois-Pohjanmaan museo, nuorisosiainkeskus ja teknisen keskuksen katu- ja viherpalvelut/maankäyttöpalvelut. Useat yksiköt, kuten opetusvirasto, sosiaali- ja terveystoimen hallinto ja talous, rakennusvalvontavirasto, ympäristövirasto ja palolaitos, ovat asettaneet tavoitteekseen uusia ohjelmansa vuoden 2002 aikana. Keskusvirasto on jo käynnistänyt ohjelman päivittämisen ja Oulun Logistiikka on laatimassa omaa yksikkökohtaista kestävän kehityksen ohjelmaa.

Vuoden 2001 aikana sertifioitiin sekä Oulun Energian tuotantoyksikön (yrityspalvelut – yksikkö on osittain mukana järjestelmässä) että Oulun Sataman laatu- ja ympäristöjärjestelmät. Oulun Jätehuollon ja Oulun Energian sähkönsiirto- ja jakeluyksikön ympäristö/toimintajärjestelmät ovat rakenteilla. Oulun Vesi on laajentamassa laatuja järjestelmäänsä ympäristöjärjestelmän suuntaan. Liikelaitoksissa korostuu ympäristö- ja kestävän kehityksen asioiden huomioon ottaminen yrityksille tyypillisellä tavalla, so. soveltamalla järjestelmästandardeja (ISO 9001, 14 001).

Teknisessä keskuksessa on meneillään tilaaja-tuottaja malliin siirtymiseen liittyen organisaatioiden uudelleenjärjestelyt, mikä edellyttää myös kestävän kehityksen vastuiden jakoa ja määrittelyä uudelleen.

Kuten aikaisemmissakin seurannoissa on todettu sosiaali- ja terveystoimessa ei päiväkohtaisia kestävän kehityksen ohjelmia. Tämä

heijastuu koko hallintokunnan ohjelman toteutumiseen. Sosiaali- ja terveystoimen yksiköt poikkeavat jo perustoiminnoiltaan niin paljon toisistaan, etteivät yhteiset yleisellä tasolla esitetyt tavoitteet siirry käytäntöön yksikkötasolla. Koko hallintokunnan ohjelma on niin laaja, että sen päivityksestä ja toteutuksesta ei kaikilta osin vastaa kukaan. Ohjelmatyö tulisivat käynnistää uudelleen siten, että työyksiköt pohtivat kestävää kehitystä ja sen edistämistä kukin omasta näkökulmastaan ja perustehtävästään lähtien.

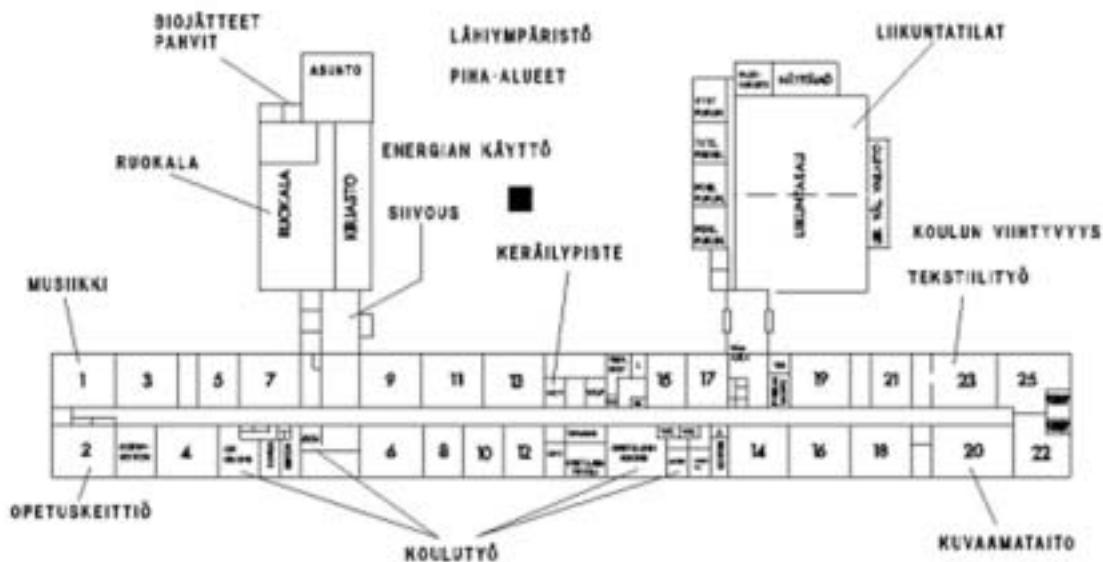
Kulttuuritoimessa ohjelmat on laadittu yksiköittäin, mikä on osoittautunut sopivan laajuiseksi käsittelytavaksi. Ohjelmat ovat edenneet pääosin hyvin ja niissä on painottunut perustehtävään kuuluvan kulttuuritarjonnan vaikutukset sosiaaliseen kestävyYTEEN. Lisäksi ohjelmissa on otettu huomioon toiminnan konkreettisia ympäristövaikutuksia mm. jätehuollon, energian kulutuksen ja logistiikan osalta.

Kestävän kehityksen ohjelmat etenevät parhaiten liikelaitoksissa osana ympäristöjärjestelmiä sekä pienehköissä yksiköissä, kuten esimerkiksi liikuntavirastossa, nuorisosiainkeskuksessa ja kulttuuritoimessa. Näissä kestävän kehityksen ohjelmat olivat järjestelmällisimminkin ja käytännönläheisimminkin toteutettuja ja nähtävissä oli jatkuvaa parantamista vuosittaisen tavoitteenasettelun ja seurannan kautta. Tilanne vastasi pääpiirteissään vuoden 2000 seurantaa. Eniten edistystä on nähtävissä liikelaitosten ympäristöjärjestelmien etenemisessä

Ympäristöohjelmassa tärkeää ei ole asiakirjan pituus vaan sisältö

Karjasillan yläasteen ja lukion ympäristöohjelma

KOULUN LÄHIYMPÄRISTÖN VIHITYVYYS

- alikulkujen seinien kuvittaminen lintulammen aluetoimikunnan kustantamin maalein
- alueen vanhusten auttaminen
- lastenhoito vanhempien liikunnan aikana

PIHA-ALUEET

- talkootyönä tehty koulun symboli: aurinkokello
- siivoustalkoot
- asfalttimaalaus
- pihalla on istutuksia (perennoita ja tulppaneja)

LIIKUNTATILA

- tuuletus vain tarvittaessa manuaalisella ohjauksella (auto-maattinen katkaisu 2h:n kuluttua)
- loisteputket uusittu

KOULUN VIHITYVYYS

- penkkejä lisätty käytäviin
- oppilaat kunnostaneet oppilaskunnan varoilla ja talkootyönä kierrätys sohvia aulaan, Osku maalataan ja kunnostetaan
- oppilaat valmistaneet tekstiilityössä painotyön seinälle
- luokkien viihtyvyyttä parannetaan

TEKSTIILITYÖ

- materiaaleja kierrätetään
- materiaalien järkevä ja säästäväinen käyttö
- kestävien tuotteiden valmistaminen ja niiden mahdollinen uusiokäyttö
- tuotteiden ja välineiden korjaaminen ja huoltaminen
- silput ja purkumateriaali yms. käytetään uusiin kirjontatekniikoihin

KUVAAMATAITO

- jättepapereita ja sanomalehti Kalevalta saatavaa jätemakulaturia käytetään hyväksi oppilastoissa

ENERGIANKÄYTTÖ

- vedenkulutus kohtuullista
- lämmitystä ja ilmastointia seurataan
- koneellinen ilmanvaihto viikonloppuisin ja yöllä pienemmällä
- ikkunoista tuuletus vähäistä

KOULUTYÖ

- turhaan monistamista pyritään välttämään

- monistamisessa käytetään säästömenetelmää
- paperinkeräysastioita on monistamoissa, opettajien huoneissa ja joissakin luokissa
- oppikirjoja kierrätetään
- koulussamme järjestetään ympäristökasvatukseen liittyviä teemapäiviä ja kampanjoita
- 4 opettajaa suorittanut 5 opintoviikkoa ympäristökasvatusta
- oppilaat osallistuneet useisiin ympäristöaiheisiin kilpailuihin ja saaneet palkintoja ja kunniakirjoja
- koulun opettaja osallistunut kansainväliseen ympäristökongressiin (Northern Call for the Environment) ja esitellyt koulumme ympäristöprojektin

OPETUSKEITTIÖ

- jätteet:
- biojätteet rehuksi tai kompostoitavaksi
- pahvi, lasi, teräs- ja muovijätteet omaan kierrätyspisteeseen
- paperi koulun kierrätyspisteeseen
- ei käytetä kertakäyttöastioita
- käytetään ympäristöystävällistä pesuainetta ja -menetelmiä

MUSIIKKILUOKKA

- luokan sijoittamisessa otettu huomioon mahd. meluhaitat

RUOKALA

- ruokalassa toimitaan ympäristöystävällisesti:
- maito isoissa säiliöissä
- kevytlevitteet isoissa pöytärasioissa
- osa raaka-aineista luomutuotteita
- astiat kestäviä ja pestäviä posliinistöistä
- mahdollisuus syödä kasvisruokaa
- tiskauksessa käytetään ympäristöystävällisiä aineita
- ruoantähteet pyritään käyttämään hyväksi: biojäte menee eläimille rehuksi tai kompostoitavaksi

SIIVOUS

- ei käytetä klooripitoisia puhdistusaineita
- tyhjät muoviasiast ja pahlilaatit kerätään uusiokäyttöön

KERÄYSPISTE

- kerätään paperit, pahvit ja ongelmajätteet

Kestävä kehitys osana suunnittelua ja kehittämistä

Hallintokuntien ja liikelaitosten kestävä kehityksen edistämiseksi asetetut päämäärät oli otettu osaksi muita pitkän tähtäimen suunnitelmia. Päämäärät olivat mukana melko taasisesti visioissa, strategioissa, talousarvioissa ja avaintehtävissä. Pitkän tähtäimen päämäärien katsottiin tulevan esille usein myös muissa yhteyksissä kuten liiketoimintasuunnitelmissa, laatu- ja ympäristöjärjestelmissä tai markkinoinnissa. Osana muuta vuosittaista tavoitteenasettelua kestävä kehityksen tavoitteet olivat hieman harvemmin. Yleisimmin ne olivat toiminnallisissa tavoitteissa (23 vastaajaa), mutta usein myös avaintehtävien määrittelyssä (16 vastaajaa).

Kestävä kehityksen tavoitteenasettelu osana muuta pitkän tähtäimen tavoitteenasettelua on pysynyt aiempiin vuosiin verrattuna suurin piirtein ennallaan. Vuosittaisessa tavoitteenasettelussa kestävä kehityksen asiat olivat mukana viimevuotista jonkin verran harvemmin.

Kestävä kehityksen tavoitteiden tarkistaminen joka vuosi ei ole vielä yhtä yleistä, joskin tavoitteiden säännöllinen päivittäminen on yleistynyt edellisiin seurantoihin verrattuna. Yleisimmin tavoitteita päivitettiin sisäisissä työpalavereissa, mutta usein myös talousarvion laadinnan yhteydessä. Tavoitteiden kirjaaminen seurantakyselyyn väheni hieman edellisestä seurannasta.

Vuoden 2000 seurannassa esitetyt tavoitteet vuodelle 2001 eivät olleet kaikilta osin toteutuneet. Vastauksissa oli esitetty kuitenkin selkeitä perusteluja ja näkökohtia tiettyjen tavoitteiden toteutumatta jäämiseen ja toteutumattomat tavoitteet oli siirretty vuoden 2002 tavoitteiksi.

Valtaosa yksiköistä kertoi tiedottaneensa henkilöstöä tavoitteista, toimenpiteistä, vastuuhenkilöistä ja aikatauluista. Tiedotus tapahtui pääsääntöisesti palavereissa ja työyhteisökokouksissa, mutta myös ilmoitustauluilla.

Vuoden 2001 vastaukset hallintokunnittain esitettynä on koottu liitteeseen 1.

Taulukko 1. Kestävä kehitys osana suunnittelua ja kehittämistä (kyllä-vastausten määrä kaikista vastauksista).

	1999 (vastauksia yht. 37)	2000 (vastauksia yht. 39)	2001 (vastauksia yht. 34)
Painopistealueet osana muuta pitkän tähtäimen suunnittelua	35 (95 %)	35 (90 %)	32 (94 %)
Tavoitteet osana muuta vuosittaista tavoitteen asettelua	28 (76 %)	33 (85 %)	27 (79 %)
Painopisteet ja tavoitteet päivitetty seuranta vuonna	19 (51 %)	15 (38 %)	22 (67 %)
Tavoitteista yms. tiedotettu henkilöstölle seuranta vuonna	29 (78 %)	31 (79 %)	32 (94 %)
Tavoitteet ja niiden toteutuminen seuranta vuoden osalta esitetty	21 (57 %)	33 (85 %)	28 (82 %)
Tavoitteet seuraavaksi vuodeksi esitetty	22 (59 %)	29 (74 %)	28 (82 %)

Tavoitteiden toteutumisesta raportoi henkilöstölle työpaikkakokouksissa ja palavereissa reilu puolet vastanneista. Lautakunnalle ilmoitti raportoivansa vajaa puolet yksiköistä, mikä oli hieman enemmän kuin vuoden 2000 seurannassa. Kolmannes vastanneista ei raportoinut tavoitteiden toteutumisesta lainkaan.

Mittareita kestävän kehityksen seurantaan esitti käyttävänsä 20 yksikköä (61 % vastanneista). Tämä oli jonkin verran enemmän kuin edellisessä seurannassa. Ennen kaikkea havaittavissa oli, että yhä useampi yksikkö kertoi seuraavansa sekä perustehtävästä johtuvia että oman toiminnan konkreettisia ympäristövaikutuksia määrällisin mittarein. Perustehtävään liittyvien kestävän kehityksen asioiden keskeisiksi mittareiksi nousivat kävijä- ja käyttäjämäärät, tehdyt selvitykset ja tutkimukset, asukastyytyväisyyskyselyt ja tapahtumien määrä. Suoria ympäristövaikutuksia seurattiin mittaamalla jätemääriä, energian kulutusta ja ympäristökuormitusta (mm. jätevesi- ja savukaasupäästöjä). Säännöllisen seurannan työkaluja kuten tietokoneohjelmistoja, seurantalomakkeita, käyttöraportteja ja kirjanpitoa kertoi käyttävänsä selvästi entistä useampi yksikkö, mm. liikelaitokset, liikuntavirasto, teknisen keskuksen maankäyttöpalvelut/katu- ja viherpalvelut ja Pohjois-Pohjanmaan museo.

Yksiköt esittävät vastauksissaan aikaisempaa enemmän kestävän kehityksen edistämiseksi toteuttamiaan toimenpiteitä, mitä voidaan pitää hyvänä. Innokkaan raportoinnin varjopuolena on kuitenkin se, että toisinaan sekä vastaajan että lukijan on vaikeaa tulkita mikä on kestävä kehitys ja mikä ei. Vastaajilla on asiasta erilaisia näkemyksiä ja kestävän kehityksen toteutuneiksi toimiksi listataan myös asioita, jotka eivät ehkä tiukasti määriteltynä ole kestävän kehityksen ohjelman toteutusta. Tällaisia ovat, mm. yksikön perustoiminnas-

ta johtuvat taloudelliset tavoitteet tai lakisääteiset tehtävät.

Vuonna 2001 toteutettuja kestävän kehityksen hankkeita ja toimenpiteitä on koottu liitteeseen 2.

Tavoitteenasettelussa on havaittavissa selvää edistymistä vuoden 2000 seurantaan verrattuna. Yhä useampi yksikkö on liittänyt vastaukseensa yksikkönsä kestävän kehityksen tai ympäristöohjelman vuoden 2002 kirjalliset tavoite- ja toimenpidetaulukot/listat, joissa on selkeästi kirjattuna aikataulut ja vastuuhenkilöt ja toteutumisen mittarit. Konkreettisia tavoitteita olivat esittäneet pilottipäiväkodit, kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto, nuorisoasiainkeskus, ympäristövirasto, liikuntavirasto, teknisen keskuksen katu- ja viherpalvelut/maankäyttöpalvelut, rakennusvalvontavirasto, Oulun Jätehuolto, Oulun Vesi, Oulun Ateria, Oulun Energian tuotanto ja yrityspalvelut sekä Oulun Satama.

On kuitenkin todettava, että vuodesta toiseen samat yksiköt eivät seurannassa esitä toteuttamiaan kestävän kehityksen toimia tai tavoitteita seuraavalle vuodelle. Yleisesti on tiedossa, että näissäkin yksiköissä tällaisia toimenpiteitä tehdään, mutta kestävän kehityksen säännönmukaisessa ja järjestelmällisessä seurannassa on puutteita. Näistä yksiköistä keskusvirasto, Oulun Logistiikka, sosiaali- ja terveystoimen hallinto- ja talous, palolaitos sekä Oulun Energian sähkönsiirto- ja jakelu ovat asettaneet vuoden 2002 tavoitteeksi oman kestävän kehityksen ohjelman laadinnan tai päivityksen, joten asia näiden yksiköiden osalta korjaantunee.

Nuorisoasiainkeskuksen kestävä kehityksen ohjelmassa perustehtävään liittyvät kestävä kehityksen tavoitteet on eroteltu selkeästi toiminnasta johtuvista asioista.

Toimenpide	Indikaattori	Määräaika	Vastuuhenkilö
Perustehtävästä johtuvat YMPÄRISTÖKASVATUS			
Ympäristösuojeluun liittyviä tapahtumia lisätään	Tapahtumien lukumäärä	2002	Nuorisotalojen ohjaajat, iltapäiväkerho ohjaajat
Täydennetään ympäristökasvatusmateriaalia nuorisotiedostuspiste Nappiin		2002	Nuorten neuvonta- ja tiedotuspiste Nappi
Työpajoilla annetaan ympäristönsuojeluun liittyvää koulutusta		2002	Työpajatoiminnan koulutuksesta vastaava henkilö
Toteutetaan ympäristöaiheita sisältävä leiri tai kurssi nuorille	Osallistuvien nuorten määrä	2002	Leiritoinnasta vastaava nuorisosihteeri
Järjestetään ympäristönsuojeluun liittyvää koulutusta nuorisotyöntekijöille	Koulutusten lukumäärä	2002	Nuorisotalo toiminnasta vastaava nuorisosihteeri
Nuorisotaloilla jätteiden lajittelu ja kierrättäminen		2002	Nuorisotalojen, iltapäiväkerhojen ja työpajojen ohjaajat
Toiminnasta johtuvat HANKINNAT JA KIERRÄTTÄMINEN			
Hankinnoissa ympäristöystävällisen vaihtoehdon valinta		2002	Hankintojen tekijät
Hankinnoissa suositaan yhteistilauksia		2002	Nuorisotyön tekijät
Asiakirjojen kopiointi kaksipuolisina silloin kun se mahdollistaa paperin säästämistä		2002	Nuorisotyön tekijät
TIEDONVÄLITYS			
Tiedonvälitystä sähköpostin kautta lisätään		2002	Nuorisoasiainkeskuksen työntekijät
Järjestökirje lähetetään sähköpostilla järjestöille, joilla on sähköposti		2002	Järjestötoiminnasta vastaava nuorisosihteeri

Luulo ei ole tiedon väärä! Itsestään selvältä tuntuvien asioidenkin seuranta on tärkeää niiden toimivuuden varmistamiseksi. Pohjois-Pohjanmaan museolla on käytössä selkeä jäteraportointi lomake.

Jäteseuranta vuonna 2001-2002

Kuukausi Elokuu 2001		Kuukausi Elokuu 2001	
KIERRÄTYKSEEN		ONGELMAJÄTE	
LASI	7,5 kg	PARISTOT	7,2 kg määrä sisältää noin 2-3 vuoden kertymän
METALLI	3 kg		
MUOVI	2 kg		
PAPERI	15 kg		
		SUODATTIMET	12 kpl
		LOISTEPUTKET	8 kpl
		LIUOTTIMET	
		MAALIT	
		VALOKUVAUS- KEMIKAALIT	40 l

HUOMIOITA:

Styrox on päätetty toimittaa kaatopaikan keruupaikalle (koska sitä nyt taas toimitetaan eteenpäin), josta "isora" noutaa sen käyttöönsä

Liikuntaverkki – uusi työkalu kestävän kehityksen seurantaan

Liikuntatoimen vertailutietokannan laatimiseksi tehty kehittämistyö saatiin valmiiksi marraskuussa 2001. Kuntaliiton perustamassa kehittämistyöryhmässä olivat mukana Espoo, Helsinki, Hämeenlinna, Joensuu, Lohja, Oulu Turku ja Vantaa. Konsulttina toimi Efektia.

Yhteinen käsitteistö, mittarit ja tunnusluvut ja toteutumatiетоjen nopea päivitys mahdollistaa liikuntatoimen sisäisen pitkittäisvertailun ja poikittäisvertailun muihin kuntiin. Päätuotteena on liikunnan edistäminen. Palvelut muodostuvat liikuntaympäristöstä, liikunta-toiminnan järjestämisestä, tukemisesta ja aktivoinnista.

Etenkin liikuntaympäristön seurantatietojen avulla voidaan jatkossa arvioida Oulun onnistumista kestävän kehityksen toimenpiteissä. Tietokanta sisältää mm. energian kulutuksen, kävijämäärien ja saadun palautteen seurannan sekä niistä muodostetut absoluuttiset ja suhteelliset mittarit. Suunnittelua, rakentamista, ylläpitoa ja liikunta- sekä ulkoilualueiden riittävyyttä koskevat arvioinnit tarkastellaan tietokannassa talouden, henkilöstön, prosessin sekä asiakas- ja vaikuttavuusnäkökulmista.

Teknisen keskuksen kestävä kehityksen raportoinnissa toimenpiteiden toteutuminen vuoden 2001 osalta on esitetty selkeästi Teknisen keskuksen kestävä kehityksen ohjelmassa 1997 esitettyjen pitkän tähtäimen päämäärien mukaan jaoteltuna.

1. Oulun omaleimaisuuden säilyttäminen kaavoituksen ja maankäytön keinoin

- Viheraluejärjestelmä: Pateniemen suuralueen viheraluesuunnitelma
- Yleiskaavoitukseen liittyvät ympäristöselvitykset: Hiukkavaara
- Asemakaavoitukseen liittyvät ympäristöselvitykset: Kuivasjärvi/Ritaharju ja Saarela
- Merenranta-alueiden suunnittelu: Kempeleenlahti ja Pateniemi
- Suistoalueen suunnittelu: Hupisaaret, suihkut ja valot, Hietasaari ja Pikisaaren silta
- Maankäytön muutostilanteiden hallinta, maaperäselvityksiä ja puhdistustöitä useissa kohteissa mm.: Toppilansaari, Pateniemi, sahan alue, Takalyötty, Kontinkangas, Myllytulli, Tuira, Kiertotie, linatti ja Hiukkavaara

2. Kaupunkirakenteen tiivistäminen

- Keskustan kehittämissuunnittelu MALI
- Keskustan katujen saneeraussuunnittelu: Torikatu, Hallituskatu, Kirkkokatu, käynnissä
- Keskustan katupuuston saneeraussuunnitelma, valmis
- Torikalusteiden suunnittelutyö, jatkuu: torialueen toiminnallinen kehittäminen
- Keskustapuistojen saneeraussuunnittelu, jatkuu: Hallituspuisto
- Tiivis-Matala-asuntoalue, tutkimusprojekti: Rajakylä, toteutuskohde rakenteilla ja Talvikangas, toteutuskohde rakenteilla
- Asemakaavoitettavat, kaupunkirakennetta tiivistävät alueet: Toppilansaari, Intiön kasarmialue, Ritaharju, Etu-Lyötty ja Hintta, asemakaavoitettavana sekä Pateniemi-Herukka, valmis
- Tonttiprojekti: Rakentamissopimuksia 27 kpl, jatkuu

3. Rakennettujen asuntoalueiden viihtyisyyden parantaminen ja elinvoimaisuuden lisääminen

- Lähiöuudistusprojektit: Rajakylä toteutettu, Kaukovainio suunnitelma valmistunut ja Myllyoja käynnistynyt
- Katu- ja viheraluesuunnittelu: Tuiran Valtatien suunnittelu käynnissä, länsipäästä osa toteutettu, katujen ja kevyen liikenteen väylien päällystäminen, jälkeenjääneisyyden korjaaminen, puuttuvien katuistutusten lisääminen käynnissä ja viheralueiden ja leikkipuistojen peruseräparannus suuraluekohtaisten yleissuunnitelmien ja leikkipuistoverkoston kehittämistavoitteiden mukaisesti jatkuvaa sekä viherneuvonta jatkuvaa

4. Joukko- ja kevyen liikenteen toimintaedellytysten parantaminen ja niiden kulkumuoto-osuuden kasvattaminen

- Kevyen liikenteen väylien kuntokartoitus
- Talvipyöräilytutkimus, aloitettu
- Liukkauden torjuntamateriaalien tutkimushanke
- Joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen reittien suunnittelu kaavoitusvaiheessa: Jylkänkangas, Toppilansaari, Kaakkuri, Hiukkavaara ja Ritaharju

5. Henkilöautoliikenteen haittojen minimoiminen

- Keskustan pysäköinnin kehittäminen-
Meluselvitys ja melusuojauksen yleissuunnitelma, valmistumassa,
- Melusuojausten toteuttaminen: Parkkisenkangas, Hiironen, Laanila, toteutettu

6. Viheralueiden yleissuunnittelun, rakentamisen ja hoidon kehittäminen sekä luonnon monimuotoisuuden turvaaminen

- Suuraluekohtaisen viheraluesuunnittelun jatkaminen viheraluejärjestelmän tavoitesuunnitelman pohjalta: Pateniemi, toteutunut
- Hupisaarten ja Hietasaaren suunnittelu ja toteuttaminen käynnissä
- Merenranta-alueiden suunnittelu: Kempeleenlahti ja Pateniemen ranta
- Kaupungin varren suunnittelu, jatkuu
- Virkistyskäytön edistäminen: Lähimetsien puhtaanapito jatkuvaa ja Hiukkavaaran metsien virkistyskäytön yleissuunnitelma valmis

7. Kestävän kehityksen edistäminen yleisten alueiden ja rakennusten suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpidossa

- Ylijäämämaiden sijoittaminen: YVA- selvitys valmistumassa, hyödyntäminen lähellä rakennuskohdetta, Kaakkurin liikuntamaan yleissuunnitelma valmis ja meluvallit Laanila ym.
- Oulun venesatamien yleissuunnitelma valmistunut
- Rautatien värinävaikutusten selvittäminen ja huomioonottaminen kaavoituksessa: Mäntylä, radanvarren asemakaavaehdotus vireillä, Kaakkurin Kiviharju asemakaava hyväksytty
- Luonnonvarat/ympäristöhaittojen minimoiminen: Torjunta-aineruiskujen käyttäjäkoulutus ja ruiskujen testaus tehty, rapujen istuttaminen Oulujokeen jatkuvaa ja kalanistutusvelvoitteen hoitaminen, jatkuvaa

9. Vuorovaikutuksen ja yhteistyön parantaminen

- Uuden maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen osallistumisen järjestäminen toteutunut kaikissa laajempivaikutteisissa hankkeissa
- Yhteistyö lisääntynyt tieliikelaitoksen, ympäristökeskuksen, asukasyhdistysten, kaupungin eri hallintokuntien ja liikelaitosten kanssa
- Testiasukasryhmä mukana asemakaavoituksen luonnosvaiheessa, tutkimus: Toppilansaari

10. Kestävä kehitys oman henkilöstön päivittäisessä toiminnassa

- Järjestetään tiedotusta ja koulutusta kestävä kehityksen periaatteiden sisäistämiseksi, toteutunut huonosti
- Laatu järjestelmän päivittäminen käynnistetty, kestävä kehityksen mukaiset toimintatavat laatu järjestelmän sisälle, aloitettu

Kestävän kehityksen asioiden hallinta

Kaikki vastanneet yksiköt nimesivät kestävän kehityksen vastuuhenkilön. Vastuut kestävän kehityksen toteuttamiselle on määritelty yleisimmin sisäisissä työpalavereissa ja kestävän kehityksen ohjelmassa.

Työntekijöiden vastuut ainakin osan henkilöstön osalta on määritellyt ja kirjallista ohjeistusta laatinut puolet vastaajista. Reilut kaksi kolmannesta kertoo työntekijöiden olevan tietoisia omista vaikutusmahdollisuuksistaan ainakin osittain. Vastuiden määrittelyn tilanne vastasi pääpiirteissään edellisten vuosien seurantojen tulosta.

Henkilöstön kouluttaminen ja tiedottaminen kestävän kehityksen asioista on viime vuosi- na hieman yleistynyt. Pääosa tiedotuksesta on annettu palavereissa ja työyhteisökokouksissa. Varsinaisiin koulutustilaisuuksiin oli vuonna 2001 osallistuttu yhdeksässä yksikössä, mikä on viimevuotista hieman vähemmän.

Vuoden 2001 vastaukset hallintokunnittain esitettynä on koottu liitteeseen 3.

Kestävän kehityksen asioiden vastuiden määrittelyssä ja ohjeistuksessa ei ole tapahtunut tavoitteenasettelua vastaavaa selvää positiivista kehitystä. Yleisesti voidaan todeta, että vastuiden määrittely, ohjeistus ja jatkuva sitoutuminen toimintaan on vielä puutteellista. Kestävää kehitystä toteutetaan useimmiten erillisinä hankkeina ja projekteina. Kestävän kehityksen edistäminen jää edelleen hyvin pitkälle yksittäisten henkilöiden aktiivisuuden varaan. Tämä on havaittavissa myös siitä, että muutamissa yksiköissä on henkilöstömuutosten takia "unohdettu" jo hyvälle alulle saatu kestävän kehityksen työ. Hyvin ohjeistettuna ja vastuutettuna tehtävät siirtyvät henkilöstömuutostenkin yhteydessä seuraajille.

Taulukko 2. Kestävän kehityksen asioiden hallinta (kyllä-vastausten lukumäärä kaikista vastauksista).

	1999 (vastauksia yht. 37)	2000 (vastauksia yht. 39)	2001 (vastauksia yht. 34)
Vastuut määritelty	16 (43 %)	14 (36 %)	17 (50 %)
Henkilöstö tietoinen vastuistaan	19 (51 %)	26 (66%)	23 (68 %)
Kirjallista ohjeistusta	16 (43 %)	20 (51 %)	20 (59 %)
Kestävä kehitys otettu huomioon työhön perehdyttämisessä	16 (43 %)	18 (39 %)	19 (56 %)
Henkilöstöä koulutettu seurantavuonna	20 (54 %)	26 (66 %)	27 (79 %)

Kestävän kehityksen asioiden hallinta edellyttää kirjallista ohjeistusta ja vastuiden määrittelyä. Konekeskuksessa on käytössä sisäinen ohje mm. energiansäästöön.

Konekeskuksen energiansäästöohje

- Lämmityskautena hallinovia avattaessa on käytettävä oviverhokkojeita
- Maalauskaapin pesukoneen- ja pakokaasunimureita käytetään vain tarvittaessa
- Hallien ilmanvaihdonkoneita käytetään mahdollisuuksien mukaan puolella teholla
- Turhat valot sammutetaan
- Paineilmaverkostossa ilmenevät ilmapuudot korjataan välittömästi
- Ajoneuvojen joutokäyntiä vältettävä

Kiinteistöhoitoon kuuluvia tehtäviä:

- Syksyllä ennen lämmityskauden alkua tarkastettava ja korjattava ulko-ovien tiivisteet ja sulkijalaitteet
- Lämmitysjärjestelmän säädöt
- Valaistuksen kunto ja puhdistus
- Lämmityskautena ikkunat ja ovet on suljettava

Sidosryhmäyhteistyö ja vuorovaikutus

Keskeisimmiksi yhteistyökumppaneiksi kestävä kehitystä edistävissä sidosryhmäyhteistyössä nousivat kaikissa yksiköissä kaupungin muut hallintokunnat ja aiemmista seurannoista poiketen kaupungin johto ja luottamushenkilöt. Peruskuntalaisia ei koettu aivan yhtä tärkeäksi sidosryhmäksi kuin aiemmin, mutta keskeiseksi yhteistyökumppaniksi nimettiin yhä useammin myös yritykset.

Sidosryhmäyhteistyön muodot olivat hyvin moninaiset kuten aikaisempinakin vuosina. Eniten toteutettiin projektinomaista yhteistyötä eri hankkeiden yhteydessä sekä pidettiin asiakassuhteisiin liittyviä neuvotteluja. Eri-laisia tilaisuuksia kerrottiin järjestetyn yhteensä useita satoja. Järjestetyt tilaisuudet vaihtelivat koulujen ja päiväkotien vanhempainiloista ja eri yksiköiden asiakasneuvotteluista yleiskaavatilaisuuksiin. Keskeinen sidosryhmäyhteistyön muoto on myös useissa yksiköissä annettava perustehtävään kuuluva neuvonta ja palvelu, jota toteutetaan päivittäin.

Sidosryhmätilaisuuksissa kestävä kehityksen asioita oli käsitelty vaihtelevasti. Päivähoi-don ja koulujen tilaisuuksissa eniten esillä oli ollut ympäristökasvatus, suvaitsevaisuus yms. sosiaaliseen kestävyteen liittyvät asiat. Asiakasneuvotteluissa käsiteltyjä aiheita olivat jätehuolto, energian ja veden kulutus yms.. Yleiskaavaan ja erityyppiseen muuhun suunnittelutyöhön liittyvissä tiedotustilaisuuksissa on käsitelty hyvinkin laajasti maankäyttöön, liikenteeseen, ympäristön parantamiseen yms. liittyviä asioita.

Yksiköiden näkemykset kestävän kehityksen ohjelmien toteutumisesta

Yksiköiden omien arvioiden mukaan kaupungin politiikan painopistealueiden tunnettavuus vaihtelee hyvästä heikkoon. Oma kestävän kehityksen ohjelma on sisäistetty yksiköissä pääosin tyydyttävästi tai hyvin. Henkilöstön ympäristötietoisuuden taso sekä motivaatio ja asenteet arvioitiin useimmiten hyväksi tai tyydyttäväksi. Yksiköiden näkemykset on koottu liitteeseen 4. Arviot vastasivat pääosin vuoden 2000 seurannan tulosta.

Yksiköiden omissa arvioinneissa korostuu, että yksiköt, jotka ovat pidemmällä kestävän kehityksen ohjelman edistämässä arvioivat oman yksikön tiedon tasoa ja ohjelman sisäistämistä keskivertoa kriittisemmin.

Kahta lukuun ottamatta vastaajat olivat sitä mieltä, että kestävän kehityksen edistämisestä on yksikölle hyötyä. Tärkeimmäksi hyötynäkökohdaksi arvotettiin haitallisten ympäristövaikutusten väheneminen. Tasaisen tärkei-

nä pidettiin myös työn laadun paranemista, ympäristötietoisuuden lisääntymistä ja kustannussäästöjä. Hieman viimevuotista vähemmän tärkeäksi koettiin yksikön imagon paraneminen.

Edellisestä seurannasta poiketen keskeisimmäksi esteeksi kestävän kehityksen edistämiseksi yksiköissä nousi henkilöstön asenteet. Aiempien vuosien tavoin henkilöstöresurssien sekä koulutuksen ja tiedotuksen puutetta pidettiin myös esteinä kestävän kehityksen työlle.

Vapaamuotoisissa kommentteissa yksiköt toivoivat erityisesti lisää koulutusta ja tiedotusta. Koska henkilö- ja aikaresurssija kestävän kehityksen edistämiseen oli vähän toivottiin valmiita ideoita ja opasmateriaalia.

Esille tuli myös seurannan kehittämisen tarpeet. Tärkeänä pidettiin myös, että Oulun kaupunki olisi esimerkkinä kannustamassa kaupunkilaisia ja yrityksiä edistämään kestävää kehitystä.

KESTÄVÄ KEHITYS OSANA TALOUSARVIOTA

Kaupunginhallituksen päätöksen 5.6.2000 501 mukaisesti hallintokuntien ja liikelaitosten edellytettiin asettavan ympäristöä koskevat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2002. Kestävän kehityksen tavoitteiden asettaminen oli kirjattu toukokuussa 2001 hallintokunnille ja liikelaitoksille toimitettuihin talous- ja toimintasuunnitelman 2002 – 2004 ja talousarvion 2002 laatimisohejeisiin. Tavoitteet tuli esittää talousarvion taulukossa samoin kuin muut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet selkeästi omaksi lohkoksi erotettuna kestävän

kehityksen tavoitteet –otsakkeen alle.

Kaupunginvaltuuston marraskuussa 2001 hyväksymässä asiakirjassa “Oulun kaupungin talous- ja toimintasuunnitelma 2002 – 2004 ja talousarvio 2002” kyseiset tavoitteet ovat esittäneet nuorisoasiainlautakunta, ympäristölautakunta, liikuntalautakunta, opetuslautakunta, kulttuurilautakunta, tekninen lautakunta ja rakennuslautakunta. Lisäksi tavoitteet löytyvät liikelaitoksista Oulun Veden, Oulun Sataman ja Oulun Jätehuollon teksteistä.

LOPUKSI

Seurantakysely osoitti, että kestävän kehityksen perusajatus on suurimmassa osassa kaupungin yksiköistä oivallettu ja oman toiminnan vaikutusmahdollisuudet tiedostettu. Hallintokunnat, liikelaitokset ja työyksiköt, jotka ovat olleet edelläkävijöitä kestävän kehityksen ohjelmiansa toteuttamisessa ja kehittämisessä, ovat siirtyneet ohjelmatyössä selkeästi tavoitteellisempaan vaiheeseen. Erittäisesti tavoitteenasettelussa, toteutuneiden toimenpiteiden seurannassa ja raportoinnissa oli havaittavissa huomattavaa edistymistä.

On kuitenkin todettava, että vuodesta toiseen seurantakyselyn vastaukset jäävät saamatta samoilta yksiköiltä. Voiko tästä päätellä, että sitoutuminen kestävään kehitykseen on heikkoa tai ettei asiaa ole tiedostettu omaksi? Kestävän kehityksen käsite ei laaja-alaisuudessaan kuitenkaan sulje minkään hallintokunnan tai työyksikön toimintaa täysin pois ja olipa vastaamattomuuden syy mikä tahansa, tulee kyseisten yksiköiden toimintaa kestävän kehityksen edistämiseksi tukea ja ohjata.

Päivitetyn kestävän kehityksen politiikan myötä on hyvä käynnistää puuttuvien ohjelmien laadinta ja ajantasaistaa myös olemassa olevat. "Oulu kasvaa kestävästi" –asiakirja asettaa haasteita myös seurannalle ja vuoden 2002 seurantaa tullaankin kehittämään uuden muotoiseksi.

Seurantakeskusteluissa esillä on ollut mm. yksikkökohtaiset auditointikäynnit, jotka sisältäisivät asiakirjojen tarkastelun sekä johdon ja henkilöstön haastatteluja. Auditointikäynnejä varten olisi varattava aikaa noin yksi työpäivä yksikköä kohden, joten toiminnan toteuttaminen edellyttää asiaan sitoutumista ja riittäviä henkilöstöresursseja joko kaupunkiorganisaatiosta tai sen ulkopuolelta. Auditointeja on mahdollisuus kehittää myös yksiköiden sisäisinä tai eri yksiköiden välisinä ristiinauditointeina.

Seuranta edellyttää aina raportointia lautakunnalle ja, jotta toimet tarkastuksissa havaittujen kehittämiskohteiden korjaamiseksi käynnistyvät tulee seurantatuloksia käsitellä riittävästi johtoryhmissä ja vastaavissa.

Liite 1.

Kestävän kehityksen painopisteiden ja tavoitteiden hallinta.

Yksikkö	Painopistealueet osana muuta pitkän tähtäimen suunnittelua	Tavoitteet osana muuta vuosittaista tavoitteiden asettelua	Painopisteet ja tavoitteet päivitetty vuonna 2001	Tavoitteista yms. tiedotettu henkilöstölle vuonna 2001	Tavoitteet vuodelle 2001 esitetty	Tavoitteet vuodelle 2002 esitetty
Keskusvirasto						
Elinkeino ja kansainväliset palvelut	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Ei	Ei
Painatuskeskus	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Suunnittelupalvelut						
Henkilöstöpalvelut						
Hallintopalvelut						
Oulun Logistiikka	-	-		-	-	Kyllä
Oulun Tietotekniikka	Kyllä	Ei	Ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Oulun matkailupalvelut						
Nallikari Camping						
Tiedekeskus Tietomaa						
Sosiaali- ja terveystoimi						
Hallinto ja talous	Kyllä	Ei	Ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä (ed. jatkuu)
Päivähoito- ja perhetyö	Kyllä	Ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Ei
- pilottipäiväkodit	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Sosiaalityö						
Terveydenhuolto						
Vanhustyö	Kyllä	Kyllä	Ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Mielenterveys- ja vammaispalvelut	Kyllä	Kyllä	Ei	Kyllä	Ei	Ei
Opetusvirasto	Kyllä	Kyllä	Osittain	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Kulttuuritoimi						
Kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Pohjois-Pohjanmaan museo	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä (ed. jatkuu)
Kaupunginteatteri	Kyllä	Kyllä	Ei	Kyllä	Kyllä	Ei
Taidemuseo	Kyllä	Kyllä	Ei	Kyllä	Ei	Ei
Nuoriso- ja kulttuurikeskus	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Kaupunginorkesteri	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä (ed. jatkuu)
Nuorisoasiankeskus	Ei	Ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Ympäristövirasto	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Liikuntavirasto	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Tekninen keskus						
Yhteispalvelut	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Ei	Kyllä
Katu- ja viherpalvelut/ maankäyttöpalvelut	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Tilapalvelut	Kyllä	Kyllä	Ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Kunnossapito						
Maanrakennus						
Vihertyöt						
Kiinteistöhoito						
Siivous	Kyllä	Ei	Ei	Ei	Kyllä	Kyllä
Talonrakennus						
Palolaitos	Kyllä	Ei	Ei	Kyllä	Ei	Kyllä
Rakennusvalvontavirasto	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Oulun Jätehuolto	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Konekeskus	Kyllä	Kyllä	Ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Oulun Vesi	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Oulun Ateria	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Oulun Energia						
Energiantuotanto	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Sähkön siirto ja jakelu	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Kaukolämpö	Kyllä	Kyllä	Ei	Kyllä	Kyllä	Ei
Yrittäjäpalvelut	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Hallinto ja talous						
Oulun Satama	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Oulun Työterveys						

(tyhjä = ko. hallintokunta ei ole vastannut kyselyyn, - = hallintokunta ei ole vastannut ko. kysymykseen)

Liite 2: Hallintokuntien ja liikelaitosten seurannassa esittämät vuonna 2001 toteutuneet kestävän kehityksen hankkeet ja toimenpiteet:

KESKUSVIRASTO

Suunnittelupalvelut

- Oulun yleiskaava 2020 luonnos
- Oulun seudun yhteinen yleiskaava luonnos
- MALI-suunnitelma

OULUN TIETOTEKNIikka

- Pakkausjätteiden erottelu

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

Päivähoito- ja perhetyö

- Kestävän kehityksen ohjelmien sisällyttäminen päiväkotien vuosisuunnitelmiin

Päivähoito- ja perhetyö, pilottipäiväkodit

- Lajitteluastioiden lisääminen keräyskartonkiastialla
- Ympäristövastuun lisääminen
- Ympäristökasvatuksen lisääminen painotamalla suunnittelussa
- Kierrätys
- Kirpputori
- Toimintatalkoot
- Eko-eväät
- Ekopisteiden siivous
- Retket, luontopolku
- Jättemateriaalin käyttö toiminnassa

OPETUSVIRASTO

- Koulut mukana useissa ympäristöprojekteissa
- Metsäviikon järjestäminen 5. ja 8. luokkalaisille Timosenkosken luontokoulussa
- Resurssien lisäys oppilaan elämänhallinnan tukemiseen (koulunkäyntiavustajia, erityisopettajia ja psykologeja)
- Koulujen jätehuollon kehittäminen
- Koulujen ympäristöystävällisten hankintojen selvittäminen

KULTTUURITOIMI

Oulun kaupungin kirjasto-maakuntakirjasto

- Tehokas poistetun aineiston kierrätys (lahjoitukset, myynti)

- Toimistojätteen uudelleenkäyttö (lahjoitukset)

Pohjois-Pohjanmaan Museo

- Jäteseurantaraportit
- Paperin kierrätys
- Energiatalous
- Ohjelmapäivitys
- Kemialliset jätteet

Kaupunginteatteri

- Ohjelmisto
- Perusparannushankkeen suunnittelu

Nuoriso- ja kulttuurikeskus

- Työaikaseuranta

Oulun kaupunginorkesteri

- Salin näyttämön parantaminen
- Muusikoiden kuulonsuojaaminen

NUORISOASIANKESKUS

- Luontoaiheeseen liittyvät leirit
- Sähköpostin käytön lisääminen kaikessa tiedonvälityksessä
- Tavarapörssin päivittäminen aloitettu
- Ympäristötietoisuuden lisääminen
- Kestävän kehityksen ohjelma vuosille 2001-2004
- Kestävän kehityksen asiat otetaan esille aluetimeissä, palaverissa yms.
- Työntekijöille tarjotaan mahdollisuus osallistua ympäristökasvatuskurssille

YMPÄRISTÖVIRASTO

- Toiminnan, asioinnin ja asioiden hoidon rationalisointi
- Omavalvontasuunnitelmien valvonnan tehostaminen
- Lupien ja ilmoitusten käsittelyn sekä valvontatoiminnan tehostaminen
- Ympäristötietoisuuskampanja
- Myymälöiden ja asuinhuoneistojen jätehuoltoselvitys
- Ilmanlaadun mittaussuunnitelman uusiminen
- Luontotiedon keruu ja käsittely
- Kestävän kehityksen toimintaohjelman

koordinointi

- Seitsemän uutta akkreditoitua määritysmenetelmää laboratoriossa
- Kulutuksen järjeistäminen ja jätteiden määrän vähentäminen

LIIKUNTAVIRASTO

- Oulun uimahallin peruskorjaus; vaikuttaa energian kulutukseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin
- Moottorikelkkareittien suunnittelu ja toteutus; vähentää moottorikelkkailun ympäristöhaittoja
- Suolan käyttöä pölynsidonnassa vähennetty, lannoitteiden määrää vähennetty
- Kortteliliikuntapaikka-avustusten myöntäminen; vähentää turhaa liikennettä ja kannustaa liikkumaan
- Sidosryhmille (vuokralaiset, liikuntapaikkojen käyttäjät) suunnattua ohjeistusta liikuntapaikkojen käytössä
- Rapistuvien liikuntapaikkojen peruskorjauksen edistäminen, veden ja energian käytön pienentäminen
- Lasten ja nuorten aktivoiminen liikuntaan; lähiliikunnan edistäminen, sportti-startti-avustukset ja action-toiminta nuorille
- Terveysliikuntatoiminnan kehittäminen terveystoimintatimiä laajentamalla
- Lähiliikunnan edistäminen; puitteiden parantaminen ja kortteliliikuntapaikka-avustukset

TEKNINEN KESKUS

Yhteispalvelut

- Aloitettu biojätteen keräilyvalmistelu

Katu- ja viherpalvelut ja Maankäyttöpalvelut

- Yksikön vuoden 2001 toimenpiteiden toteutuminen on esitetty sivulla.

Tilapalvelut

- Laatujärjestelmän tekeminen
- Huoltokirjaprojektin käynnistäminen
- Oikeiden materiaalivalintojen ottaminen huomioon suunnitteluvaiheessa

Siivous

- Ympäristötietoisuuden lisääminen kouluksella

PALOLAITOS

- Hämäräkytkimen asentaminen pihavalaisutukseen energian kulutuksen vähentämiseksi

RAKENNUSVALVONTA

- Kosteudenhallinta-projekti
- Kestävän kehityksen huomioon ottaminen uudessa rakennusjärjestyksessä
- Henkilöstön koulutus
- Lisätyövoima asiakaspalvelussa ruuhka-aikoina
- Koulutustilaisuudet ja näkyvä mainonta

OULUN JÄTEHUOLTO

- Jälkikompostointikentän rakentaminen
- Raskasmetallisakkaohallinnon rakentaminen
- Jäteneuvontatilaisuuksia n. 108

KONEKESKUS

- Ympäristönormit täyttävän kaluston hankinta
- Paperin talteenoton tehostaminen

OULUN VESI

- Veden puhdistamon hienosäätö, Hintan puhdistamon saneeraus, saostuskemikaalien optimointi puhdistamoilla, Hangaskankaan toiminnan parantaminen ja kannanotot Oulujoen vesiensuojeluun
- Vesijohtoverkoston saneerauksen ja kunnossapidon kehittäminen, saneeraukset kohdennetaan vaikuttavimpiin kohteisiin, kuntokartoituksia lisätään, sekaviemärintialueita vähennetään, laaditaan yleissuunnitelma verkostoautomaation kehittämisessä, johtokarttatyötä jatketaan
- Jätevedenpuhdistamon prosesseja kehitetään edelleen ja käyttöä optimoidaan, aumakompostointia kehitetään
- Laatujärjestelmään kuuluvien toimintaohjeiden laatiminen ja käyttöönotto, kilpailun lisääminen erityisesti verkostojen uudisrakennus- ja saneerauskohteiden toteutuksessa, uuden asiakastietojärjestelmän käyttöönotto, euroon valmistautuminen, henkilökunnan koulutus, avoin tiedotus
- Kehityskeskustelut, henkilöstösuunnitel-

ma, johtoryhmätyöskentely, TYKY-toiminta.

- Viinivaaran ja Kälväsvaaran pohjaveden turvaaminen Oulun kaupungin tulevaisuuden tarpeita varten, EU-hankkeen toteutus: tarvittavat pohjavesitutkimukset ja luontovaikutusten arviointi päätöksentekoa varten.

OULUN ATERIA

- Kehittämiskeskustelut koko organisaatiossa
- Tykyohjelma ja sen mukaiset toimenpiteet
- Työsuojeluohjelma ja sen mukaisesti toimiminen
- Monipuolinen henkilöstön virkistysohjelma ja sen toteuttaminen
- Kuntoremontti 20 henkilölle
- Uuden esimiesryhmän prosessinomainen kouluttamisen aloittaminen
- Kolmen eri esimies- ja vastuuhenkilöryhmän kuukausittaiset palaverit
- Vertaisryhmätoiminnan käynnistäminen ja vertaisryhmien perustamisen tukeminen
- Tulosityksikkökohtaiset viikoittaiset työpäivät
- Henkilöstön tukeminen ammattitutkintojen suorittamisessa
- Hilikun kanssa yhteistyössä toteutettu kokki- ja tarjoilijakoulutus
- Logistiikkakeskuksen kanssa tehdyn ruoankuljetusten reitityssuunnitelman toteuttaminen
- Rajakylän ja Teuvo Pakkalan rypäskeittiöiden kehittämisprojektien toteuttaminen
- Kaupungin kokonaisvaltaisen keittiöverkoston suunnitteluun osallistuminen
- Laajennettu palvelusopimuskäytäntöä entistä useammille asiakasryhmille
- Yhteistoiminnan kehittäminen asiakkaiden kanssa/ kotitalousopettajat
- Oulun kaupungin opetustoimen opetussuunnitelman täydentäminen ravitsemukseen liittyvällä osiolla
- Uusi kehittämisohjelman laadinta (tavoitteet, kehittämishankkeet) ja noudattaminen
- Lähiuokaprojekteihin osallistuminen
- Säännöllisen hävikin seurannan ja inven-

taarioiden aloittaminen

OULUN ENERGIA

Energiantuotanto

- Ympäristöjärjestelmän rakentaminen, sen sertifiointi ja ylläpito
- Ympäristöohjeiden laatiminen
- Henkilökunnan ympäristö- ja turvallisuus-koulutus
- Henkilökunnan ympäristöretki
- Ympäristöasioista tiedottaminen
- Mielipidekysely lähialueen asukkaille Toppilan voimalaitosten ympäristöasioissa
- Kysely merkittävien yhteistyökumppaneiden ympäristöasioiden hoidosta
- Turverekkojen pesuhallin käyttöönotto
- Oulun Energian ympäristöraportti
- Yhteistyö Toppilan koulun kanssa
- Energiasäästösuunnitelman laatiminen
- Ajan tasalla oleva savukaasupäästöjen seuranta; prosessitietokoneen tietojen keruuohjelman ja raportoinnin uusiminen
- Pölyämisen vähentäminen piha-alueella; pihan siivouksen tehostaminen
- Jätteiden hyödyntämisen kasvattaminen; henkilökunnan opastus, koulutus, tiedottaminen, polttokelpoisen jätteen poltto
- Uusien erotuskaivojen rakentaminen lietevesille; turvepitoisten lietevesien keräilytehostaminen
- Uuden kemikaali- ja öljyvaraston käyttöönotto, käyttöohjeiden laatiminen; ei yhtään kemikaali- eikä öljyvuotoa
- Sisäisen pelastussuunnitelman käytäntöön vieminen; ei yhtään onnettomuutta
- Toimiva yhteistyö Oulujoen rantojen asukkaiden kanssa

Sähkön siirto ja jakelu

- Energiansäästösopimukseen liittyvää jatkokoulutusta henkilöstölle
- Ympäristöohjeiston jatkokoulutusta henkilöstölle
- Laatukustannusten pienentäminen

Kaukolämpö

- Kaukolämpö naapurikuntiin Oulunsaloon ja Kempeleeseen.

Yrityspalvelut

- Energiantuotannon ympäristösertifikaatti

(myönnettiin kesäkuussa 2001) kattaa yrityspalveluiden Toppilan autokorjaamon toiminnan.

- Jätteiden lajittelua on tehostettu ohjeistuksella, uusilla astioilla ja niiden merkinnöillä sekä henkilökuntaa tiedottamalla.
- Järjestetty henkilökunnan ympäristö- ja turvallisuuskoulutusta.
- Raskasta ajokalustoa on uusittu ympäristöystävällisemmäksi.
- Järjestetty työhyvinvointipäiviä
- Kiinteistöjen sähkön ja lämmön seuranta ja optimointia
- Materiaalien kierrätyksen lisääminen hen-

kilökunnan opastuksella, koulutuksella ja tiedottamisella

- Kemikaalivuotojen ehkäisy mm. kemikaaliliastioiden merkitsemisellä
- Onnettomuuksien ehkäiseminen sisäisen pelastussuunnitelman käytäntöön viennillä
- Energiatalon energiankulutuksen vähentäminen tiedotuksella

OULUN SATAMA

- Laatu ja ympäristöjärjestelmä sertifioitu
- Jätteiden vastaanottoa kehitetty

Liite 3. Vastuiden määrittely, ohjeistus ja koulutus.

Yksikkö	Vastuut määrittely	Henkilöstö tietoinen vastuistaan	Kirjallista ohjeistusta	Kest. keh. huomioitu perehdyttämisessä	Henkilöstöä koulutettu v. 2001
Keskusvirasto					
Elinkeino ja kansainväliset palvelut	-	Kyllä	Ei	Ei	Kyllä
Painatuskeskus	Kyllä	Kyllä	Ei	Ei	Kyllä
Suunnittelupalvelut					
Henkilöstöpalvelut					
Hallintopalvelut					
Oulun Logistiikka	-	-	-	-	-
Oulun Tietotekniikka	Kyllä	Kyllä	Ei	-	Ei
Oulun matkailupalvelut					
Nallikari Camping					
Tiedekeskus Tietomaa					
Sosiaali- ja terveystoimi					
Hallinto ja talous	Ei	Kyllä	Kyllä	Ei	Ei
Päivähoito- ja perhetyö	Osittain	Osittain	Kyllä	Ei	Ei
Päivähoito- ja perhetyö, pilotti-pk:t ...	Osittain	Osittain	Osittain	Osittain	Kyllä
Sosiaalityö					
Terveydenhuolto					
Vanhustyö	Ei	Ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Mielenterveys- ja vammaispalvelut ...	Ei	Kyllä	Ei	Ei	Kyllä
Opetusvirasto	Kyllä	Osittain	Osittain	Osittain	Kyllä
Kulttuuritoimi					
Kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto ...	Ei	Kyllä	Ei	Ei	Kyllä
Pohjois-Pohjanmaan museo	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Kaupunginteatteri	-	-	-	-	-
Taidemuseo	Ei	Ei	-	Kyllä	Kyllä
Nuoriso- ja kulttuurikeskus	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Kaupunginorkesteri	Ei	Kyllä	Ei	Kyllä	Kyllä
Nuorisoasiankeskus	Kyllä	Ei	Ei	Ei	Kyllä
Ympäristövirasto	Osittain	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Liikuntavirasto	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Tekninen keskus					
Yhteispalvelut	Kyllä	Ei	Ei	Kyllä	Kyllä
Katu- ja viherpalvelut/					
Maankäyttöpalvelut	Ei	Ei	Ei	Ei	Kyllä
Tilapalvelut	Ei	Ei	Ei	Kyllä	Kyllä
Kunnossapito					
Maanrakennus					
Vihertyöt					
Kiinteistönhoito					
Siivous	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Ei
Talonrakennus					
Palolaitos	Ei	Ei	Kyllä	Ei	Kyllä
Rakennusvalvontavirasto	Ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Oulun Jätehuolto	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Ei	Kyllä
Konekeskus	Ei	Ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Oulun Vesi	Ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Oulun Ateria	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Oulun Energia					
Energiantuotanto	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Sähkön siirto ja jakelu	Ei	Ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Kaukolämpö	Ei	Kyllä	Ei	Ei	Ei
Yrityspalvelut	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Hallinto ja talous					
Oulun Satama	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Ei	Kyllä
Oulun Työterveys					

(tyhjä = ko. hallintokunta ei ole vastannut kyselyyn, - = hallintokunta ei ole vastannut ko. kysymykseen)

Liite 4. Yksiköiden näkemykset ohjelmien toteutumisesta

Yksikkö	Painopiste-alueiden tunnettavuus	Ohjelman sisäistäminen	Ympäristötietoisuus	Motivaatio ja asenteet
Keskusvirasto				
Elinkeino ja kansainväliset palvelut				
Painatuskeskus	Heikko	Tyydyttävä	Hyvä	Heikko
Suunnittelupalvelut	Hyvä	Hyvä	Hyvä	Hyvä
Henkilöstöpalvelut				
Hallintopalvelut				
Logistiikkakeskus				
Oulun Tietotekniikka	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Hyvä	Hyvä
Oulun matkailupalvelut				
Nallikari Camping				
Tiedekeskus Tietomaa				
Sosiaali- ja terveystoimi				
Hallinto ja talous	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Hyvä	Hyvä
Päivähoito- ja perhetyö	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Tyydyttävä
Päivähoito- ja perhetyö, pilottipäiväkodit ..	Tyydyttävä	Hyvä/Tyydyttävä	Hyvä	Hyvä/Tyydyttävä
Sosiaalityö				
Terveystieteiden tutkimuskeskus				
Terveystieteiden tutkimuskeskus				
Vanhustyö	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Tyydyttävä
Mielenterveys- ja vammaispalvelut	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Hyvä	Tyydyttävä
Opetusvirasto	Tyydyttävä	Heikko	Hyvä	Tyydyttävä
Kulttuuritoimi				
Kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto	Tyydyttävä	Hyvä	Hyvä	Hyvä
Pohjois-Pohjanmaan museo	Hyvä	Hyvä	Hyvä	Hyvä
Kaupunginteatteri	Heikko	Heikko	Hyvä	Tyydyttävä
Taidemuseo	Heikko	Tyydyttävä	Heikko	Tyydyttävä
Nuoris- ja kulttuurikeskus	Hyvä	Hyvä	Hyvä	Hyvä
Kaupunginorkesteri	Hyvä	Erittäin hyvä	Erittäin hyvä	Erittäin hyvä
Nuorisosiankeskus	Hyvä	Hyvä	Hyvä	Hyvä
Ympäristövirasto	Hyvä	Hyvä	Erittäin hyvä	Hyvä
Liikuntavirasto	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Hyvä
Tekninen keskus				
Yhteispalvelut	Heikko	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Tyydyttävä
Katu- ja viherpalvelut/Maankäyttöpalvelut	Hyvä	Hyvä	Tyydyttävä	Hyvä
Tilapalvelut	Heikko	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Hyvä
Kunnossapito				
Maanrakennus				
Vihertyöt				
Kiinteistönhoito				
Siivous	Heikko	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Tyydyttävä
Talonrakennus				
Mittaus ja geotekniikka	Hyvin heikko	Hyvin heikko	Tyydyttävä	Tyydyttävä
Palolaitos	Heikko	Heikko	Tyydyttävä	Tyydyttävä
Rakennusvalvontavirasto	Tyydyttävä	Hyvä	Hyvä	Hyvä
Oulun Jätehuolto	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Hyvä
Konekeskus	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Tyydyttävä
Oulun Vesi	Hyvä	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Hyvä
Oulun Ateria	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Tyydyttävä
Oulun Energia				
Energiantuotanto	Tyydyttävä	Erittäin hyvä	Erittäin hyvä	Hyvä
Sähkön siirto ja jakelu	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Hyvä	Tyydyttävä
Kaukolämpö	Heikko	Tyydyttävä	Hyvä	Hyvä
Yrityspalvelut	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Hyvä	Hyvä
Hallinto ja talous				
Oulun Satama	Heikko	Tyydyttävä	Hyvä	Hyvä
Oulun Työterveys				
Rakennusvalvontavirasto	Tyydyttävä	Hyvä	Hyvä	Hyvä
Oulun Jätehuolto	Hyvin heikko	Heikko	Heikko	Heikko
Konekeskus	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Tyydyttävä
Oulun Vesi	Tyydyttävä	Hyvä	Hyvä	Tyydyttävä
Oulun Ateria	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Tyydyttävä
Oulun Energia				
Energian tuotanto	Tyydyttävä	Erittäin hyvä	Hyvä	Hyvä
Sähkön siirto ja jakelu	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Tyydyttävä
Kaukolämpö	Heikko	Tyydyttävä	Tyydyttävä	Hyvä
Oulun Satama	Heikko	Hyvä	Hyvä	Hyvä

(tyhjä = ko. hallintokunta ei ole vastannut kyselyyn, - = hallintokunta ei ole vastannut ko. kysymykseen)

Oulun kaupungin kestävän kehityksen toimintaohjelma

- Oulun kaupungin kestävän kehityksen politiikka, 1997
- Yhteenveto kestävän kehityksen toimintaohjelman laadinnasta ja toteutuksesta 31.8.1998 mennessä, 1998
- Yhteenveto kestävän kehityksen toimintaohjelman toteutumisesta Oulun kaupunkiorganisaatiossa 1998
- Yhteenveto kestävän kehityksen toimintaohjelman toteutuksesta 1999
- Koulu ja kestävä kehitys, 1999
- Päivähoito ja kestävä kehitys, 2000
- Kestävän kehityksen seurantaraportti 2000
- Oulu kasvaa kestävästi - Oulun kaupungin kestävän kehityksen politiikka, 2001

